Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Советн ва Министрлар Советининг органи

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

48-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 190 (13.452).

1966 АВГУСТ 21 ЯКШАНБА

Баҳоси 2 тийин.

ҲУҚУҚ-ТАРТИБОТЛАРНИНГ БУЗИЛИШИГА ЙЎЛ ҚЎЙМАЙЛИК

Ўзбекистон пойтахти партия ташкилоти активининг 20 августда бўлиб ўтган йиғилиши жамоат тартибини бузиш ҳолларига қарши курашда барча имкониятлардан тўла фойдаланиш, ёшлар ўртасида сиёсий-тарбиявий ишларни кучайтириш масаласига бағишланди. Тошкент шаҳар партия комитетининг секретари М. А. Толипов доклад қилди.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов нутқ сўзлади.

Муҳокама қилинган масала юзасидан йиғилиш қарор қабул қилди. (ЎзТАГ).

Тошкент шаҳар партия комитетининг пленуми

20 августда Тошкент шаҳар партия комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленумда ташкилий масалалар муҳокама қилинди.

В. С. Скребнев «Главташкентстрой» бошлиғининг биринчи ўринбосари қилиб тайинланганлиги муносабати билан пленум уни шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари вазифасидан озод қилди.

Пленум Тошкент шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари қилиб, В. В. Окунскийни сайлади.

Расмий хабарлар

ДЎСТЛИК ВАЗИЯТИДА

18 августда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан Италия Коммунистик партияси вакиллари ўртасида суҳбат бўлиб ўтди.

КПСС томонидан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев ва КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев қатнашдилар. Италия Коммунистик партияси томонидан Италия Коммунистик партиясининг Бош секретари Луиджи Лонго, Италия Коммунистик партияси раҳбарлиги ва Сиёсий бюросининг аъзолари М. Аликата, Ж. Пайетта, раҳбарлик аъзоси, Марказий контроль комиссиясининг Раиси М. Скоччимарро иштирок этдилар.

Партияларнинг вакиллари КПСС билан Италия Коммунистик партиясини қизиқтирувчи масалалар юзасидан фикрлашиб олдилар ва бир-бирларига ахборот бердилар. Ҳозирги замон халқаро вазиятининг ҳамда халқаро коммунистик ҳаракатдаги аҳволнинг барча асосий масалалари юзасидан ҳар икки партия вакилларининг қарашлари мос бўлиб тушганлиги қайд қилинди. Ҳар икки томон АҚШнинг жиноий агрессиясини даф этаётган Вьетнам халқи билан ўзларининг бузилмас қардошларча бирдамликларини яна бир марта таъкидлаб, Вьетнам халқига барча зарур ёрдамни кўрсатишга қатъий қарор берганликларини билдирдилар. Ҳар икки томон Американинг Вьетнамга қарши ва бутун Шарқи-Жанубий Осиёдаги агрессиясини тўхтатиш учун курашиш мақсадида, Европада коллектив хавфсизликнинг мустаҳкам системасини вужудга келтириш ҳамда умумий тинчлик ва халқлар хавфсизлигини сақлаш ва мустаҳкамлаш учун курашни авж олдириб юбориш манфаатларини кўзлаб, барча демократик, антиимпериалистик ва тинчликсевар кучларнинг ҳаракат бирлигини мустаҳкамлашни ёқлаб фикр билдирди.

Шу муносабат билан СССР ва Италия ўртасида ривожланиб бораётган иқтисодий ва маданий алоқаларнинг, итальян ва совет халқлари ўртасидаги дўстона муносабатларнинг ижобий аҳамияти таъкидлаб ўтилди. Коммунистик ҳаракат сафларининг марксизм-ленинизм, пролетар интернационализми негизида ҳозирги шароитда жипслашуви ғоят муҳим эканлиги қайд қилиб ўтилди.

Суҳбат қардошларча дўстлик ва самимийлик вазиятида ўтди.

ЭРОН ПАРЛАМЕНТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ БИЛАН УЧРАШУВ

МОСКВА, 19 август. (ТАСС). Биз сизлардек яхши қўшнимиз борлиги билан бахтиёрмиз ва мамлакатларимиз ўртасидаги яхши муносабатлар бундан буён ҳам шу йўсинда ривожланиб боради, деган умиддамиз, деди Эрон сенатининг раиси Шариф Имомий бугун дўстлик уйидаги учрашувда. Эрон билан маданий алоқа қилувчи совет жамияти СССР Олий Советининг таклифига биноан мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Эрон парламент делегациясини қабул қилди.

Меҳмонлар Совет Иттифоқи бўйлаб саёҳат қилишди. Улар Ленинградда, Волгоградда, Тбилиси ва Сочида бўлишди. Шариф Имомий шу ҳақда гапириб, делегация аъзолари ҳамма жойда дўстона кутиб олиндилар ва совет кишилари Эрон халқига самимий хайрихоҳлик билан қараётганлигига яна бир карра ишонч ҳосил қилдилар, деди.

Учрашувда Эроннинг СССРдаги элчиси Аҳмад Мирфендерески иштирок этди.

БЕШ ЙИЛЛИК ИЛҒОРЛАРИ

Урганчда республикада энг йирик паррандачилик фабрикаси бунёд этилмоқда. 167-қурилиш трестининг коллективи янги объектни эртароқ фойдаланишга топшириш учун ҳамма тадбирларни кўраётир. Суратда: илғор пайвандчи Болта Жуманиёзов.

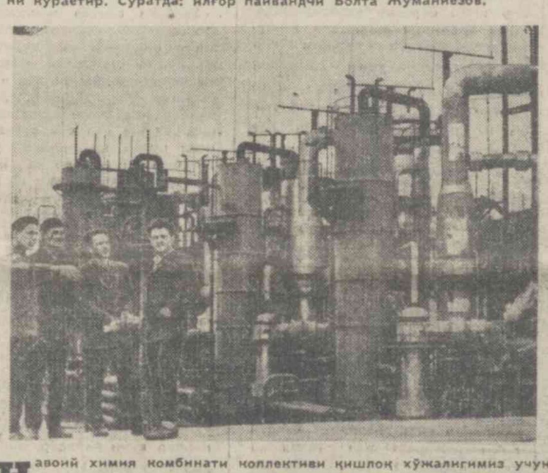

Навоий химия комбинати коллективи қишлоқ хўжалигимиз учун минерал ўғитлар ишлаб чиқаришни ой сайин кўпайтирмоқда. Шу кеча-кундузда комбинатнинг иккинчи навбат қурилишида технология ускуналарини синаб кўриш ишлари бошлаб юборилди. Суратда: аммиак ишлаб чиқариш цехи участкаларидан бирининг кўриниши.

Табассум қилиб турган бу йигит Бухоро — Урал газ қувури қурилиши трассасида қувур ётказиш машинасини маҳорат билан ишлатмоқда. Смена топшириқларини ҳамиша ортиғи билан адо этади.

В. Сироткин, Н. Ключнев ва А. Усмонов фотолари.

УЛУҒ ВАТАНИМИЗДА

Озарбайжонда Апшерон ярим оролидаги Шаховая типида пармаланаётган Совет Иттифоқида иккинчи етти километр чуқурликдаги қудуқни қавлаш ишлари муваффақиятли бормоқда. Ҳозирдаёқ 5.800 метрли белгига эришилди. Бундай чуқурликдаги «қудуқ» — Озарбайжон ва бутун Кавказ нефть саноати тарихида биринчидир.

Барнаулдаги химиявий толалар комбинатида янги маҳсулот — рангли эластик ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Тола размерсиз пайпоқ, болалар трикотажи, чўмилиш костюмлари тайёрлаш учун ишлатилади.

Тайгадаги Кукан посёлкасида Узоқ Шарқда граждавлар урушининг шонли саҳифаларидан бири шарафига ёдгорлик лавҳасини очишга бағишланган митинг бўлиб ўтди.

Халқ-революцион армиясининг полклари ва партизан отрядлари 1922 йил январда Волочаевкани штурм қилишга тайёргарлик кўрар эди. Партизан отрядларидан бирининг штаби Кукан посёлкасидаги мактабга жойлашди. Бу ерга В. К. Блюхер билан П. П. Постишев келишди. Улар партизанлар ва Кукан аҳолиси митингида нутқ сўзладилар.

Қирғизистон колхоз ва совхозлари давлатга дастлабки беш минг центнер қимизни сотдилар. Иссиқкўл соҳилидаги хўжаликлар бу ишга салмоқли ҳисса қўшдилар. Улар резервлардан моҳирлик билан фойдаланганликлари туфайли ана шу шифоли маҳсулот етиштиришни анча кўпайтирдилар. Чорвадорларнинг моддий манфаатдорлиги оширилганлиги ҳам катта роль ўйнади: бу йил қимиз оширилган нархларда қабул қилинмоқда.

Беш йил ичида республикада қимиз соғиш ва тайёрлашни анча кенгайтириш кўзда тутилади.

Приморрибпром трал флоти бошқармасининг Тинч океанининг шарқи-шимолий қисмида балиқ овлаётган траулерининг экипажи денгиз чуқурлигидан одатдан ташқари ўлжа олди. Балиқ билан бирга тралга баҳайбат саккизоёқ ҳам тушган эди. Саккизоёқ ҳар бир чангалининг узунлиги тўрт метрга етар эди.

Узоқ Шарқ балиқчилари бундай баҳайбат саккизоёқни биринчи марта овладилар.

Бугун СССР Халқ хўжалик ютуқлари виставкасининг Маданият уйида «Труд» газетасининг Бутуниттифоқ семинари бошланди. Семинар қатнашчилари — жамоатчи матбуот тарқатувчилар, касаба союз активлари, «Союзпечать» бўлимларининг вакиллари «Труд» газетасини пропаганда қилиш ва тарқатиш соҳасида эришган тажрибаларини ўртоқлашадилар, касаба союз ташкилотларининг фаолиятида матбуот материалларидан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган масалаларни муҳокама қиладилар.

Вильнюс университетининг картография лабораторияси Литва табиий зоналари ва ишлаб чиқариш кучларининг атласини нашр этишга тайёргарлик кўрмоқда. Хўжалик ва маданиятнинг турли тармоқларида ишловчи олимлар ва мутахассислардан иборат 350 дан кўпроқ киши атласни тузишга жалб қилинган. 450 дан кўпроқ харита республика флораси ва фаунаси географиясини, ер ости бойликларини, саноат, транспорт ва қишлоқ хўжалик корхоналарининг жойлаштирилишини, Литва халқининг тарихи ва революцион ўтмишини акс эттиради. Атласнинг ҳар бир бўлимига шарҳлар берилган. (ТАСС).

Ўзбекистон ССР олтинчи чақириқ Олий Совети депутатлари диққатига

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛТИНЧИ ЧАҚИРИҚ ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ САККИЗИНЧИ СЕССИЯСИГА КЕЛГАН ДЕПУТАТЛАРИ 22 ВА 23 АВГУСТДА СОАТ 11 ДАН 20 ГАЧА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ МАЖЛИСЛАР ЗАЛИДА РЎЙХАТГА ОЛИНАДИЛАР.

АРАФА

Ҳосилни тарозига қўядиган вақт келяпти. Лекин биз ғўза парваришини теримга тушишга тўрт-беш кун қолгунча ҳам тўхтатмоқчи эмасмиз. Қароримиз қатъий. Бу кўсакка кўсак қўшилишига, уларнинг тўлишига, ҳосилдорликнинг кўтарилишига имкон беради. Буни бир неча йилдан бери ўз тажрибамизда кўриб келяпмиз. Биринчи йили шундай воқеа бўлди:

Ғўзалари белга уриб ётган катта майдонда сентябрнинг биринчи куни культивация ўтказдик. Сув танқис эди, ғўза қатор орасини юмшатиб, намни кўпроқ сақламоқчи бўлдик. Ҳақиқатан ҳам кейин сув беришга эҳтиёж бўлмади. Лекин ўша майдоннинг ҳар гектаридан 41 центнердан ҳосил кўтарганимиздан ўзимиз ҳайратда қолдик. Кейин билсак, ўша культивация билан ҳар тупда биттадан учтагача кўсак қўшиб олган эканмиз. Аввал олган кўсаклар эса тўлишиб тарози босадиган бўлиб очилган экан. Тўғри-да, агар ўрта ҳисобда 2 тадан кўсак қўшилиб қолган бўлса, юз минг кўчат бўлган майдонда ҳосилдорлик 5-6 центнер кўтарилади. Шундан буён колхозда ҳар йили шароитга қараб сентябрнинг ўнларигача ҳам ғўза парваришини тўхтатмаймиз.

Бу йил ҳам шу йўл билан ҳар тупдаги кўсакларни 15 тагача етказиб олиш ниятимиз бор. Баъзи хўжаликларда август ойининг иккинчи ярмида ҳам культивация ўтказишдан ҳайиқишади. Трактор кўсакларни тўкиб, ғўзани янчиб кетади, дейишади. Биз эса йўқ деймиз. Майли, трактор битта пайкалда 10-15 туп ғўзага шикаст етказар, 100 та кўсак нобуд бўлар. Лекин шу культивация туфайли ҳар туп ғўза биттадан кўсак олса ҳам 100 мингта кўсак қўшилиб қолади-ку. Бу ёмонми?..

Баъзи хўжаликларда августнинг охирлари — деҳқон оқ яктак бўладиган кезлар. Азалдан шундай. Чунки колхозда ҳаммага иш топиб бериб бўлмайди, дейишади. Бу нотўғри. Сувчи билан механизатордан бошқа одамларга ҳам истаганча иш топилади. Ҳамма пайкалларда қатор оралаб, ердан бош кўтарган ўтни юлиб ташлаганга нима етсин. Яширишнинг нима ҳожати бор. Ҳозир ўсиб чиққан ўтлар машина теримга тушгунча ғўзани босиб кетиши ҳеч гап эмас-ку. Ҳатто шўралар уруғлашга улгуради-ку. Кейин, терилган пахтанинг сорти бузилади. Машинанинг унумини пасайтиради. Ҳа, бунақасини кўп кўрганмиз.

Биз ҳамма майдондаги, 770 гектардаги ғўзаларимизни машина теримига мослаб парвариш қилиб келяпмиз. Шунинг учун ҳам терим машиналарининг унуми пасаймаслиги, пахтанинг сифати бузилмаслиги учун сувчи ва механизаторлардан ташқари 200 га яқин одамни пайкалларни ўтдан тозалашга қўйдик. Бундан ташқари уватлардаги ғўзаларга гўнг солиб, тагини юмшатяпмиз. Кейин бир группа одамларни қўшимча чеканка қилишга, яна бир группасини хирмон ва кўприкларни тузатишга ажратамиз. Ҳамма пайкалларда ғўзани вақтлироқ дефолиация қилиб, терим машинаси бурилишига жой тайёрлаб қўямиз. Бир чеккадан санайверса иш кўп. Ҳаммасини расамадини жойига қўйиб бажариш керак. Ҳаммаси терим мавсумини уюшқоқлик билан ўтказишга ёрдам беради.

Машина жон роҳати экан. Бултур буни жуда яхши сездик. 14 та терим машинаси билан 700 тонна пахта териб олдик. Илгари пахтани тўкиб кетади, баракасини қочиради, деб машинани ёқтирмайдиган бригадирларимиз анчагина бор эди. Бир воқеани айтиб берай. Бултур 60 гектар ерда 12 та одам билан деҳқончилик қилаётган Раҳмонали Сотиболдиев аввалига даласига машина киргазишга унамади. Бригада аъзолари пахтани териб улгура олмай қолишгач, ёрдамчи сўради. Ёрдамчи эмас, терим машинаси бераман, дедим, кўнмади. Қайтиб кетди. Яна икки-уч ёрдамчи беринг, пахтам оқиб тушяпти; очилиб кетди, деб келди. Ҳоҳласанг машина ол, шаҳардан ёрдамчи чақирмайман дедим. Оғриниб олиб кетди. Айтишларича, кечгача машинанинг олдидан нари кетмабди. Тўкиб нобуд қиладиган бўлса орқасига қайтариб юбормоқчи экан. Йўқ, машинанинг териши ёқиб қолибди. Ҳам тоза, ҳам унумли. Бир сменада 20 центнердан пахта тарозида. Кейин ўзи раҳмат айтиб қолди. Бу йил 2 та терим машинаси сўраяпти.

Бултур машиналарнинг баъзилари бекор туриб қолган бўлса, бу йил ҳозирдан тақсимлашнинг ўзида етмай қоляпти. Тўртта янги «ХТ-1,2» терим машиналари сотиб олдик. Яна 2-3 та сотиб олишни мўлжаллаб турибмиз. Шундагина ҳамма майдонларга машина киритиш имконига эга бўламиз. Ниятимиз ҳар бир машина билан камида 90 тоннадан, жами 1800-1900 тонна пахтани териб олиш. Бунга эришиш учун ерларимизни табақалаштириб, 250 гектардан учга бўлиб дефолиация ўтказамиз. Машиналарни группа усулида ишлатиш ниятимиз бор. Шу йўл билан теримни 20 кунда тугаллаймиз. Қирққа яқин механизатор машиналарни теримга шайлаб қўйди. 1962—1964 йилларда ўзим ҳам машинада пахта тергандим. Бу йил ҳам терим машинасини бошқариш орзусидаман. Кўп бўлмаса ҳам 30-40 тонна тераман. Бултур 100-110 тонна пахта терган Р. Тожибоев, Х. Холматов, Н. Эргашев сингари механизаторлар бу йил агрегатлари бункеридан 150 тоннадан пахта ағдариш мажбуриятини олишди.

Биз ҳар йили Марғилондан ёрдамчи чақирардик. Катта харажатга йўл қўярдик. Бу йил улардан воз кечмоқчимиз. Ҳосилнинг 85-90 процентини машиналарда териб олсак, ёрдамчига муҳтожлигимиз қолмайди. Ҳисоб-китобимиз шундай. Бундан ўзимизнинг даромадимиз ҳам ортади. Ҳозир ҳар бир колхозчи ойига ўртача 120 сўмдан, механизатор 180 сўмдан пул оляпти. Лекин бу чегара эмас. Уни ошириш имкониятлари бор. Шулардан бири — теримни ёппасига машиналар елкасига юклашдир.

Н. ТОШПЎЛАТОВ,
Охунбобоев районидаги «Ленинизм» колхозининг раиси.

ХУШХАБАРЛАР

Тошкентдаги гидрометприборлар экспериментал заводининг фирма белгиси бўлган универсал гелиограф Жазоирдаги халқаро ярмарканинг Совет павильонида намойиш қилмоқ учун бугун жўнатилди. Бу прибордан қуёш нурларининг ярқирашини қайд қилмоқ учун метеорология станцияларида фойдаланилмоқда.

Худди шундай гелиограф Туркияга ҳам жўнатилди. Бу гелиограф Измирдаги халқаро ярмаркага қўйилади. Тошкентда тайёрланаётган приборлар халқаро бозорда ғоят манзур бўлиб, Францияда ишлаб чиқарилаётган машҳур «Жордания» гелиографидан қолишмайди.

Ўзбек приборсозлари ишлаб чиқараётган буюмларни Афғонистон, Болгария, Куба, Югославия, Сурия ва бошқа чет мамлакатлардаги метеорологларда учратиш мумкин.

●

«Ўзбекистон» совхозининг чорвадорлари Сурхондарё областида кузда қўйларнинг жунини қирқиш кампаниясини биринчи бўлиб бошлаб бердилар. Ҳар бир қўйдан 850-900 грамм жун олинди.

Кўҳитанг, Боботоғ, Ҳисор яйловларида қўйларнинг жунини қирқиш мавсуми бошланди. Сурхондарё хўжаликларида ана шу ишга 300 минг қўй тайёрлаб қўйилди.

●

Кончиларнинг тоғда жойлашган Лангар посёлкасига бу ерда гранитдан қазиб чиқарилаётган дала шпати концентрати учун шошилинч буюртмалар келиб турибди.

Маҳаллий кондан қазиб чиқарилаётган бу маҳсулот чинни ва электрокерамика саноати корхоналарида фойдаланилмоқда. Чинни ва сопол буюмлар таркибига Лангар концентрати бир озгина қўшилганида ҳам у буюмларнинг сифатини оширади, уларни пишиқ қилади.

Конда ана шу қимматли маҳсулотни қазиб чиқариш кенгайтирилмоқда. Кончилар шахтёрлар кунини саккиз ойлик планни муддатидан олдин бажариш билан кутиб олмоқдалар.

●

Самарқанд областининг хўжаликлари ғалла ўрим-йиғимини тамомладилар. Лалми ерларда етиштирилган 1.355 минг центнер дон бункерлардан тўкилди. Қурғоқчилик бўлганлигига қарамай, ўтган йилдагидан қарийб 100 минг центнер кўп ғалла етиштирилди. Самарқанд областининг колхоз ва совхозлари давлатга ғалла топшириш планини (шолидан ташқари) ошириб бажардилар.

Пахта далаларида

АНДИЖОН. Учқўрғон районидаги Калинин номли колхозда ғўза парвариши кун сайин кучайтирилмоқда. Механизаторлар ҳосил йиғим-теримига ҳам яхши тайёргарлик кўришяпти. Улар ўртасидаги мусобақада Эргашали Асқаров ғолиб чиқмоқда. Кунда 7-8 гектар майдондаги ғўзани парвариш қилаётган бу механизатордан ҳамма миннатдор.

Ҳ. ПРАТОВ.

●

ХОРАЗМ. Гурлан районидаги Куйбишев номли колхозининг ўртоқ П. Ўрозов бошлиқ бригадасида ғўзани чеканка қилиш сифатли ўтказилди. Бу ишда Мамажон Ўтамуродова, Ойимжон Жумамуродова, Айижон Давлатова каби зарбдорлар алоҳида ўрнак кўрсатишди.

К. ИБРОҲИМОВ.

●

ТОШКЕНТ. Оққўрғондаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозининг иккинчи бўлимида Тошкент қишлоқ хўжалик институти студентларидан иборат бригада ташкил этилган. Студентлар бригадаси 141 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнердан пахта топшириш учун курашмоқда. Сифатли парвариш қилинаётган ғўзалар гектаридан 35 центнердан ҳосил топширилажагидан далолат бериб турибди.

С. УСМОНОВ.

●

ФАРҒОНА. Қува районидаги Калинин номли колхозда мўл пахта ҳосили етиштирилмоқда. Колхозчилар ғўза парваришини сусайтирмасдан янги ҳосил йиғим-теримига ҳам пухта ҳозирлик кўришяпти. Улар бу йил давлатга 4.100 тонна «оқ олтин» топширишга аҳд қилишган.

Ф. АБДУЛЛАЕВ.

●

ҚАРШИ. «Қашқадарё» совхози 2.600 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил кўтаришга бел боғлаган. Далаларда шунга яраша ҳосил тўпланмоқда. Айниқса Панжи Муртозаев, Абдураҳим Маҳмудов, Шоди Юсупов бошлиқ звеноларда ҳосилнинг чўғи яхши.

С. БОҚИЕВ.

ПУНКТЛАР ҚАЧОН ТАЙЁР БЎЛАДИ?

ПАХТА САНОАТИ КОРХОНАЛАРИДА

Янги ҳосил қабул қилинадиган пайтлар яқинлашиб келяпти. Колхозчилар, совхоз ишчилари она-Ватанимизга ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ «оқ олтин» етказиб бериш учун ўзаро социалистик мусобақани кучайтирмоқдалар.

Беш йилликнинг биринчи йилида Қорақалпоғистон Автоном республикасидаги тайёрлаш пунктлари 235 минг тонна «оқ олтин» қабул қилади. Бунга олдиндан тайёрлик кўрилган жойларда пахта тайёрлаш пунктлари янги ҳосилни қабул қилишга шай қилиб қўйилди. Пахтани қуритадиган, сақлайдиган, тозалайдиган цехлар, транспортёрлар сифатли ремонт қилинди. Майдончалар, йўлларга асфальт ётқизилди.

Йиғим-теримга саноқли кунлар қолишига қарамасдан айрим қуритиш ва тозалаш цехларига техника ва энергетика ускуналари етишмаслиги натижасида ремонт ишлари ўлда-жўлда қоляпти. 20 та қуритиш ва тозалаш цехларидан 60 процентида ремонт энди бошланди. Пунктларга келтирилган пахталарни бунтларга чиқарадиган транспортёрларнинг ремонти ҳаддан ташқари ёмон аҳволда. 447 та транспортёрдан 226 тасига ҳали қўл ҳам урилган эмас. Уларни ремонт қилиш учун қайиш, ёғоч рейкалар, бўёқлар келтирилмаган. Ўтган кузда транспортёрлар қандай қўйилган бўлса, ҳозир ҳам шундайлигича чанг босиб ётибди.

Қорақалпоғистон АССР пахта тайёрлаш тресты ва унинг раҳбарлари йиғим-терим мавсуми яқинлашиб келган сари капитал қурилиш ва ремонт ишларида сусткашлик кўрсатмоқдалар. Трест бошлиғи М. Кан бундан тегишли хулоса чиқариб олиш ўрнига парвойи палак. 728 та бунт майдонидан 45 таси ремонт қилинди. Комсомол, Кегайли, Халқобод тайёрлаш пунктларида ремонтга киришилгани йўқ. Йил бошида янгидан 155 та бунт майдонча қуриш планлаштирилди. Шундан фақат учтасигина қурилди. Чимбой районида қуриладиган 33 та майдончадан биттаси ҳам ҳали қурилмаган. 600 минг квадрат метрдан 10 минг квадрат метргина майдонча асфальтланди. 25 тонналик 26 та автомат тарозидан 11 таси ремонт қилинди.

Чимбой районидаги пахта тозалаш заводи қошида, Қўнғирот районидаги Шуманай қабул пунктларида пахтани қуритиш ва тозалаш цехларининг қурилиши тўхтатиб қўйилган.

Бундан уч йил илгари Автоном республика колхоз совхозларида Биков сушилкаларини қуриш бошланган эди. Куйбишев номли Энгельс номли, «Кенес», «Шуманай», Свердлов номли; Киров номли совхозларда мутахассис кадрлар етишмайди деган баҳона билан қурилиш ишлари бошланди-ю, тўхтатиб қўйилди.

Қорақалпоғистон АССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва Автоном республика совхозлар тресты раҳбарлари хўжаликлардаги сушилка қурувчиларига ғамхўрлик кўрсатмаётирлар. 1470 дона брезентдан 987 донаси энди ремонт қилинди. Пахталарни сифатли сақлаш учун бунт устига ёпиладиган материаллар, этаклар тайёр эмас.

Қурилиш ишларидаги нуқсонларга аввало 166-қурилиш тресты ва Тошкентдаги 93-«Ўзэнергомонтаж» қурилиш тресты коллективлари айбдордирлар. Улар қурилиш-монтаж ишларини бўшаштириб юбордилар ва қурилишни тезлаштириш ҳақида ўйламаётирлар. Капитал қурилишга ажратилган маблағлар йил сайин ўзлаштирилмасдан қолмоқда. 1 миллион 772 минг сўмдан атиги 287 минг сўмигина ўзлаштирилган, холос.

Қорақалпоғистон АССР пахта тайёрлаш тресты ва унинг раҳбарлари қурилиш ва ремонт ишларини қачонгача чўзишаверади? Марҳамат, янги ҳосилимизни қабул қилиб олинг» деганларида пахтакорларга нима деб жавоб берар эканлар.

Р. ТЛЕГЕНОВ,
Қорақалпоғистон АССР халқ контроли комитети ходими.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЧИРЧИҚДА

ЖАҲОН БОЗОРИГА

Шаҳардаги қишлоқ хўжалик машиналари заводи коллективи ишлаб чиқараётган маҳсулотларга фақат мамлакатимиздагина эмас, балки чет эл бозорларида ҳам талаб катта. Корхона коллективи Болгария, Жазоир, Афғонистон, Бирлашган Араб Республикаси, Куба ва Эронга ғўза қатор ораларини ишлаш учун культиваторлар, ўғитлагич машиналар, запас қисмлар ва бошқа асбоб-ускуналар юборди.

Заводда тайёрланган «ГСМ» маркали ғўза қатор ораларини ишловчи агрегат Туркиянинг Измир шаҳрида, Дамашқ ва Жазоирда ташкил этилган халқаро кўргазмаларда намойиш қилинаётир.

МАШИНА БОШҚАРАДИ

Электрохимия комбинатининг металл конверсияси цехига тажриба тариқасида ишлаб чиқариш процессини автоматик равишда бошқарадиган электрон-санаш машинаси ўрнатилди. Бу машина ишни режим асосида бошқариб, асбобларнинг бир меъёрда ишлашини таъминлайди ва контроль қилиб боради.

Ҳозир корхонада машиналар ишини программалаштириш мақсадида математик анализ ишлари олиб борилмоқда. Бу ишлаб чиқаришга жорий этилганда агрегатларда ишловчилар бир неча марта қисқариб, иш унуми ошади.

В. СЕРГЕЕВ.

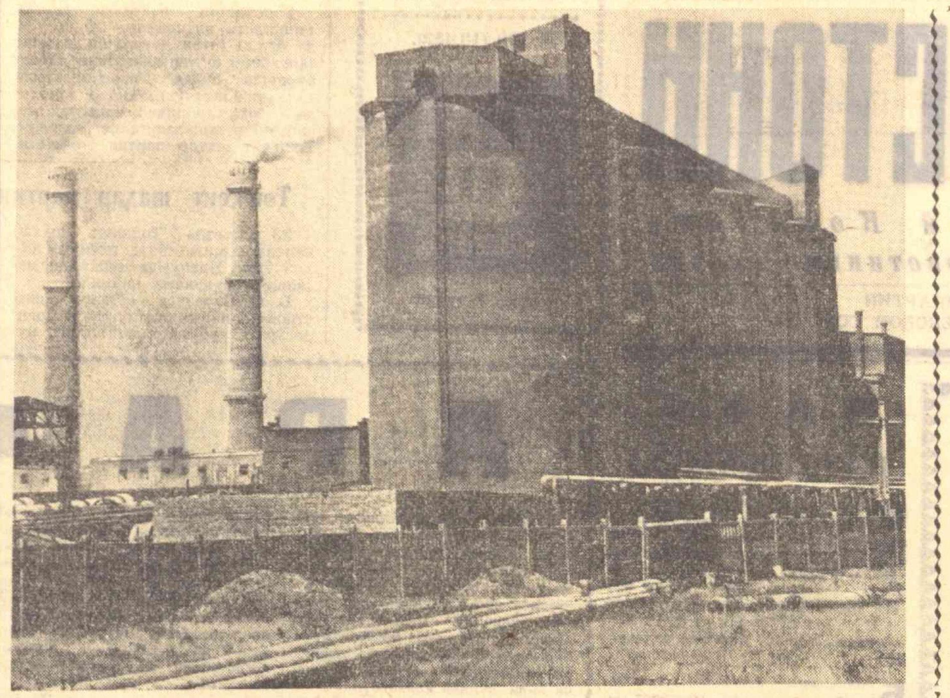

Цемент — қурилишнинг нони. Суратда: Тошкент қурилишлари учун кўплаб маҳсулот етказиб бераётган Оҳангарон цемент-шифер комбинатининг кўриниши.

И. Глауберзон фотоси.

ГЕОЛОГЛАР ЧОДИРИДА

РЕПОРТАЖ

Чор атрофда қумлар, барханлар, Дунё фақат қумдан бино бўлганми, дейсан ўзингга ўзинг.

Кундуз тунга уланди. Чўл сув қуйгандек жим-жит. Ҳу ана, олис-олислардан милтираб чироқ кўринди. Ажабо, қандай баҳодир яшай олар экан бу қумистонда. Тун яримдан ошганда чироққа етдик. Бу ёлғиз чироқ геологлар чодирида милтираётган экан.

Чодирга кирдик. Геология-қидирув партиясининг бошлиғи М. Раҳимхўжаев бир кунлик ишларга якун ясаб, куннинг режасини тузаётир. Чодирдагилар хомушроқ кўринишади.

— Техник-геолог Абдулла Расуловдан ҳамон дарак йўқ, чўл дейдилар бу ерни, не ҳодисалар бўлмайди-ю, хавотир олишмасинми? Илон чақдими, машина қумга тиқилдими, бўрон кўтарилиб йўлдан адашдими, — деди Раҳимхўжаев.

Бетоқатланган ҳамкасблар галма-гал чодирдан чиқиб Абдулланинг йўлига қарашади. Радиостанция ишлаб турибди:

— «Лочин», «Лочин», мен «Учқунман», қайси квадратдасиз, хабар беринг, қайси квадратдасиз, хабар беринг, приём.

Жавоб йўқ. Ниҳоят Абдулла етиб келди. Карбюраторга қум тўлиб, машина юрмай қолган экан.

Геологларнинг саргузаштларини эшитдик. Хотира дафтарларини ўқидик: «Кутилмаганда Егоровни илон чақиб олди. Ўзимиз укол қилиб даволадик», «Саксовулнинг олдига дам олгани каравот қўйдим. Дам олмоқчи бўлиб, чўзилганимда бир ярим метр узунликдаги илон менга бўйнини чўзиб қараб турганини кўриб қолдим. Каравотдан тушиб қочдим, илон мени қувлади. Яхшиямки, қудуқдан сакрабман. Илонни қудуқ ютди. Жазирама иссиқ — 43 даража. Икки киши уч кунда 80 километр масофани пиёда юрдик».

Бухоро гази дарё, кўллар, чўллар, адир, қирлар оша Уралга етди. У яна Москва, Ленинград остоналарига кириб боради. Қорақум ўтовлари, азим шаҳарлар, хонадонлар исийди. Челябинск, Урал домна печкалари зангори олов ёлқинидан нафас олиб, улугвор беш йиллик иншоотларини барпо этишда ўз ҳиссасини қўшаётир.

Олтин, мис, қўрғошин, слюда, сурма, хилма-хил маъдан бойлиги асосида саноатимиз ривож топмоқда. Ер қаърига яширинган бу бойликларни топган ким? Минг-минглаб геологлар, шулар қатори қаршимизда ўтирган Мухтор Раҳимхўжаев, бош геолог Константин Клавдиенко, геолог Акмал Маъмуров, техник-геолог Абдулла Расулов, техник-картограф Фарида Хибовская.

Ҳа, мана шу оддий қиз-йигитлар. Улар яқиндагина олий ўқув юртларида геологиядан лекция тинглашар эди. Мана ҳозир, ер бағри сирларини очиб ташлаётирлар.

Бу суҳбатдош бўлган йигитлар ишлаётган жойни Қуйимозор деб аташар экан. Бу ерда бундан ўттиз йил муқаддам машҳур геолог Шатов бўлиб, тахминлар айтган эди. Мана энди ёш мутахассислар ўша ерда жуда кўп бойликлар борлигини айтдилар. Яшикларга қоғозларда ўраб солинган турли рангдаги тошлар, бундан дарак бериб турибди. Бу партия иш олиб бораётган 800 квадрат километр майдондаги қазилма ишлари бу ердан зангори олов тўлқини ер юзига отилиб чиқмоқчи эканлигини айтмоқда. Бунга яна узоқ вақтдан буён қидирув ишлари олиб бориш натижасида тузилган карталар, кесмалар гувоҳ. Бунга Раҳимхўжаев, Маъмуров, Расулев, Хибовская, Клавдиенко деб қўйилган имзолар ҳам шоҳиддир.

Булар бойлик топишнинг биринчи босқичи — излаш, қидириш ишларини олиб бордилар. Энди иккинчи, учинчи атап ишларини олиб борувчилар келади. Вишкалар ўрнатилиб, қудуқ қазилади. Ана ўшанда асрлар бўйи ер остида нафаси бўғилиб ётган газ ёруғ оламга отилиб чиқади.

Қуш учса қаноти куйдиган саҳро, дашт, чўлларда, тоғларда чодирлар жуда кўп. Бу чодирларда Тошкент геология разведка трестининг ёш мутахассислари қидирув ишлари олиб бораётирлар.

Трестнинг бош геологи ўртоқ Ғани Абдураҳмонов бундай дейди: — Қурама, Ҳисор тоғларида, Қизилқум, Устюртда газ бойлигини топиш мана шулар зиммасига топширилган. Қидирув ишларининг поёни йўқ, чунки еримиз қат-қат бойлик.

Р. ИСҲОҚОВ.

Партия турмуши

РАҲБАРЛИКНИ ТАКОМИЛЛАШТИРАМИЗ

М. МАТКАРИМОВ,
Ўзбекистон КП Янгиариқ район комитетининг биринчи секретари

◆ ◆

Хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларининг кўлами тобора оша бориши партия ташкилотлари иш услубини янада такомиллаштиришни талаб қилади. Хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарлик форма ва методларини узлуксиз равишда такомиллаштиришга даъват этган КПСС Марказий Комитети октябрь ва ноябрь (1964 йил) ва шундан кейинги Пленумлари қарорлари бошланғич партия ташкилотларининг ролини, иш фаолиятини ҳар қачонгидан кўра юксакликка кўтаришни тақозо этмоқда.

Янгиариқ район партия комитети буни чуқур ҳис қилган ҳолда бошланғич партия ташкилотларига эътиборни, ғамхўрликни тинмай кучайтирмоқда, улар фаолиятини оширишни доимо диққат марказида тутмоқда.

Агар 1964 йилда бошланғич партия ташкилотлари секретарларидан фақат 40 киши олий ва тугалланмаган олий маълумотга эга бўлган бўлса ҳозир бошланғич партия ташкилотлари секретарларидан 53 киши ёки 60 проценти олий, тугалланмаган олий маълумотга, қолганлари эса умумий ўрта ва махсус ўрта маълумотга эга бўлган тажрибали, қобилиятли ходимлар, 19 киши агроном, инженер ва қишлоқ хўжалик мутахассислигига эгадир.

Район партия комитети бошланғич партия ташкилотларининг секретарлари билан ишлаш, улар малакаси ва тажрибасини оширишни кундалик амалий иш деб билади. 1965 йилда қуйи партия ташкилотларининг секретарлари билан 7 марта ва шу йил 4 марта семинарлар ўтказилди. Уларда партия ташкилотларининг ишини яхшилаш ва райком ёрдамини кучайтириш тадбирлари ҳақида кенг фикр олишилди, иши бирмунча яхши йўлга қўйилган партия ташкилотларининг тажрибаси оммалаштирилди.

Бошланғич партия ташкилотларининг ҳисоботларини райком бюроларида эшитиб бориш уларга амалий ёрдам кўрсатишнинг муҳим формасидир. Шунинг учун ҳам ўтган йил партиявий-ташкилий ва оммавий-сиёсий ишларнинг аҳволи, касаба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотларига партия ташкилотининг раҳбарлиги юзасидан 20 та, шу йилнинг ўтган етти ойи мобайнида 8 та партия ташкилотининг ҳисоботлари тингланди.

Биз коммунистларнинг ишлаб чиқаришдаги авангардлигини таъминлашга алоҳида аҳамият бермоқдамиз. Ҳозир 88 та бошланғич партия ташкилоти ҳисобида турган коммунистларнинг 85 проценти моддий бойликлар ишлаб чиқаришда бевосита иштирок қилмоқда. Коммунистларни бундай жойлаштириш қишлоқ меҳнаткашларининг бутун куч ва ғайратини сиёсий-хўжалик вазифаларини муваффақиятли ҳал этиш учун курашга сафарбар қилишда катта роль ўйнаётир.

Партия сафини ишлаб чиқариш илғорлари ҳисобига ўстириб бориш, ёш коммунистлар билан ишлашни яхшилаш партия ташкилотларининг диққат марказида турмоқда. Шу йилнинг етти ойида 110 киши КПСС аъзолигига кандидатликка қабул қилинди. Партия сафини илғорлар ҳисобига ўстиришда Карл Маркс номли, Охунбобоев номли, «Ленинград» колхозлари, Ал-Хоразмий номли совхоз бошланғич партия ташкилотлари ибратли ишламоқдалар.

Биз бригада партия ташкилотлари сафини кенгайтиришга ҳам жиддий эътибор бермоқдамиз. Район колхоз ва совхозларида 137 та бригада, ферма, устахона ва маъмурий аппарат партия ташкилотларига эгамиз. Бошланғич партия ташкилоти ҳуқуқига эга бўлган бу ташкилотларнинг роли ва обрўси ошганлигини шундан ҳам кўриш мумкинки, партия ташкилотлари тузилган барча бригадаларда ўтган йили пахта тайёрлаш йиллик планларигина эмас, балки олинган социалистик мажбуриятлар ҳам ошиғи билан бажарилди.

Ишлаб чиқаришнинг барча участкаларида партиявий раҳбарлик савиясини яхшилаш коммунистлар томонидан КПСС Устави талабларининг бажарилишига эришиш, ҳар бир коммунистни ўзига топширилган иш учун ҳамда ўзи ишлаётган коллективнинг иши учун жавобгар эканлигини тўла ҳис қилиш руҳида тарбиялаш партия ташкилотлари фаолиятининг мазмуни бўлиб қолди.

Коммунистларнинг тарбия мактаби ҳисобланган партия йиғилишлари мазкур ташкилотларда пухта тайёргарлик билан ўтказилиб, конкрет қарорлар қабул қилиняпти. Энг муҳими шуки, агар илгари партия йиғилишларида хўжалик ишларига доир масалалар кўп қаралган бўлса, эндиликда партиявий-ташкилий ва сиёсий-тарбиявий ишларга доир масалалар кун тартибига киритиляпти.

Партия ташкилотларининг иши КПСС XXIII съезди қарорлари асосида қайта қуриб олинганлиги хўжалик ва сиёсий вазифаларнинг муваффақиятли ҳал этилишига самарали таъсир кўрсатмоқда. Буни бир қатор илғор колхоз ва бригадалар иш натижаларидан яққол кўриш мумкин.

«Октябрь 40 йиллиги» колхози (партия комитетининг секретари ўртоқ С. Турдиев) ўтган йили пахтачилик тарихида мисли бўлмаган рекорд ҳосил — ҳар гектар пахта майдонидан 46 центнердан «оқ олтин» етиштирди ва етти йилда пахта ҳосилдорлигини 23 центнер оширди. Колхознинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, коммунист ўртоқ Тўра Раҳимов бошлиқ бригадаси 95 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 63 центнер ҳосил кўтарди ва бу йил 70 центнерли юксак марранн эгаллаш учун коммунистларга хос мардонавор меҳнат қилмоқда.

Республикада 45 центнерчилик ҳаракатининг ташаббускори машъал хўжалик Киров номли колхоз (партия комитетининг секретари ўртоқ Я. Содиқов) ўтган йили қарийб 44 центнердан пахта топширди.

Колхоз-совхоз партия ташкилотлари меҳнаткашларни меҳнатнинг энг яхши намуналари, коммунистик дунёқараш руҳида тарбиялаш ишида айниқса намуна кўрсатмоқдалар. Коммунистик меҳнат бригадалари ва зарбдорлари ҳаракати тобора кенг қулоч ёйдирилмоқда. Бу ҳаракатга қўшилган 28 та коллективда 1600 киши қатнашмоқда.

Район колхозларида «ишламаган-тишламайди», темасида ўтказилаётган савол-жавоб кечалари, «Бригада куни», «Агроном куни» ва «Чорвадорлар куни» каби ларнинг мунтазам ўтказилиб борилиши ташкилий-тарбиявий ишларни яхшилашга ва меҳнат интизомини мустаҳкамлашга ёрдам бермоқда.

Ўтган хўжалик йилида район бўйича 19600 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 38 центнердан ҳосил кўтарилиб, давлат омборларига 74 минг тоннадан ортиқроқ «оқ олтин» топширилди. Районда гектаридан 34 центнердан кам ҳосил олган бирорта хўжалик қолмади.

Шунингдек, район давлатга шоли, пилла, қоракўл тери, гўшт, сут, тухум каби маҳсулотлар сотиш йиллик планларини шараф билан бажарди.

Район меҳнаткашлари бу йил 40 центнерлик катта пахта хирмонини уюш учун курашмоқдалар. КПСС XXIII съезди ва партия Марказий Комитети май Пленуми қарорларини бажара бориб, янги беш йилликнинг дастлабки йилида давлатга қоракўл тери, пилла ва тухум сотиш йиллик планлари, бошқа турдаги маҳсулотлар сотиш ярим йиллик планлари аллақачон адо этилди.

Район партия комитети ва унинг ходимлари бошланғич партия ташкилотлари ишини янада яхшилашга, хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарлик қилишда уларнинг роли ва масъулиятини оширишга асосий эътиборни қаратадилар, партиявий-ташкилий ва сиёсий табриявий ишлар савиясини ҳозирги давр талаблари даражасига кўтарадилар.

Механизмлар қувватидан самарали фойдаланайлик

МАШИНАНИНГ ИККИНЧИ УМРИ

Мирзачўлда икки механизаторнинг суҳбати устидан чиқиб қолдим. Улардан бири механизация участкасининг омборчисидан экскаваторнинг алла қайси қисмини алмаштириб беришни сўраётган экан. Иккинчиси унинг сўзини бир дақиқа тинглаб тургач;

— Ахир, машинани иккаламиз баравар олган эдик-ку! Менинг машинам ҳали янгидай. Сен бўлсанг омборчига тихирлик қилиб, ўз гапингни ўтказмоқчи бўласан. — деди.

Касбдошига дакки берган механизатор менга кўпдан таниш, хизмат кўрсатган бинокор. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, экскаватор машинисти бўлиб, ҳукумат мукофотларини олган. Беш йилдан буён бир машинада ишлаяпти. Смена нормасини орттириб бажаради. Ремонтлар оралиғидаги муддат ичида машинаси бузилиб тўхтаб қолмаган. Ўртоқ А. Алиев раҳбарлик қилаётган экипаж коллективи етти йиллик топшириғини муваффақиятли бажарди. Ҳозирги кунда 1970 йил ҳисобига ишлашмоқда.

Ўртоқ Алиев эришаётган муваффақиятларнинг сири нимада? Экскаваторни бунчалик «қаттиқ» ишлатиш механизмга зарар келтирмайдими? Дарҳақиқат, у бир «чўмич» солганда ярим куб метр тупроқ қазиб оладиган машинани бир куб метрли машина каби ишлатмоқда. Машина чўмичини ҳамиша тозалаб, созлаб, тишини қайраб, ўткир қилиб ишлатади. Бунинг учун бир неча рақамни келтириб ўтишга тўғри келади. Машинани ҳар бир капитал ремонт орасида 7200 соат ишлатиш нормаси белгиланган. Экипаж аъзолари бунга қаноат ҳосил қилмай, уни ўн минг соат ишлатишга муваффақ бўлаётирлар. Шунча соат ишлагандан кейин ҳам экскаватор техникавий жиҳатдан аъло ҳолатда бўлади. Шу тариқа экипаж коллективи давлатнинг 14 минг сўмини тежади.

Боя икки механизатор машинанинг алла қандай қисмини алмаштириб бериш ҳақида баҳслашаётганлигини айтган эдим. Гап экскаваторнинг «сим арқони» хусусида бораётганлигини кейин билиб қолдим. Ҳар бир экскаваторчига равшанки, «сим арқон» кўпинча ортиқча ишлатиб юборилади. Бироқ бу экипаж аъзолари ўтган етти ойда 300 метр ўрнига 30 метргина сарфлашди. Қандай қилиб? Улар экскаваторни бир ой ишлатгач, қисмларини кўздан кечириб, лозим жойларини созлаб чиқишади. «Сим арқон» (трос)-нинг титилган учини қирқиб ташлашади, ё бўлмаса мустаҳкамлашади. Ҳар ўн кунда бир марта машинанинг канавасини лойдан тозалаб, мойлашади. Сўнгра ярақлатиб артиб, тағин мойлашади. Бу машинанинг хизмат муддатини бир ярим баравар узайтирмоқда. «Сим арқон»ни барабанга ўраётганда у белгиланган каналга тўғри жойлашяптими-йўқми эканлигини алоҳида кузатиб туришади. «Сим арқон» ўралаётганда чувалиб тезда ишдан чиқиши мумкин. Шу сабабли уни белгиланган вақтда тозалаб, мойлаб туриш лозим бўлади.

Ҳар қандай вазиятда ҳам тез ва баракали иш қилиш, кам харажат сарфлаб кўпроқ натижаларга эришиш — бу коллективнинг энг яхши хусусияти. Яна бир мисол келтирайлик. Норма бўйича соатига 8 килограмм ёнилғи сарфланиши керак. Ўртоқ Алиев экскаваторни моҳирлик билан бошқариб, шу вақт ичида 7 килограммдан ҳам кам ёнилғи сарфлаяпти. Бошқа айрим машинистлар тупроқ қазиб олиш вақтида газни кўпайтирадилар-у экскаваторнинг қанотини айлантираётганда газни пасайтиришни унутиб қўядилар. Бундай вақтда моторнинг ишини тартибга солиш натижасида машинанинг қанотини инерция кучи билан ҳаракатлантириш мумкин. Экскаватор ишлаётганда унинг кўндаланг туришини, қиялиги икки градусдан ошмаслигини назарда тутиш лозим. Бунга эътибор қилмаганлар қимматли ёнилғини исроф этадилар, двигателнинг ортиқча ишлатилишига сабаб бўладилар.

Экскаваторчи Алиевнинг иш усуллари ва экипажга қандай муносабатда бўлиши тўғрисида анча мукаммал тўхтаганлигимнинг сабаби бор. Машинанинг соз ишлаши, унга иккинчи «умр бағишланиши» механизаторнинг ўзига боғлиқ. Машинага тўғри муносабатда бўлиш, ўз вақтида созлаб туриш унга иккинчи, ҳатто учинчи ва тўртинчи умр бағишлаш имконини беради. Машиналар хизмат муддатининг узайиши ердан юзлаб куб метр тупроқ қазиб чиқариш, улкан иншоотлар учун янги котлованлар очиш, янгидан-янги уй-жой бинолари ҳамда корхоналар учун пойдеворлар қўйишга жой тайёрлаш демакдир.

Ҳозирги вақтда машинани ортиқча ишлатишга ҳожат йўқ, дейдиган кишилар ҳам учраб туради. Улар бинокорлик машиналари ва механизмлари ишлаб чиқариш кўпайиб бораётганлиги, қурилишда бажариладиган ишларни механизациялаш салмоғи ортаётганлигини рўкач қилишлари мумкин. Кейинги ўн йил ичида қурилиш ишларини индустрлаш ва механизациялаш натижасида халқ хўжалигининг бу тармоғида меҳнат унумдорлиги икки баравардан кўпроқ ортди. Бундай юксалишнинг учдан бир қисми ишлаб чиқаришни механизациялаш ҳисобига бўлганлигини таъкидлаб ўтмоқ керак.

Шундай бўлиши ҳам табиий. Мамлакатимиз қурилишларида ўн йилда машиналар парки бир неча баравар кўпайди. Масалан, скреперлар икки баравар, экскаваторлар тўрт баравар, бульдозерлар беш баравар, кўчма кранлар икки баравар ортди. Қурилишдаги кўпгина иш жараёнлари деярли механизациялаштирилди.

«Голодностепстрой», «Главташкентстрой» каби йирик қурилиш ташкилотларида минглаб машина-механизмлар бор. Республика пойтахтида уй-жой қуриш билан шуғулланаётган биринчи ва иккинчи механизация трестлари ихтиёрига 1500 та қурилиш механизми топшириб қўйилган. Шунингдек, бошқа механизация воситаларидан ҳам фойдаланилмоқда.

Ана шу рақамлар кўрсатиб турибдики, қурилишларда механизмлардан фойдаланиш учун йилдан-йилга катта шароитлар яратилмоқда. Гап машиналар паркидан, мавжуд механизмлардан тўғри фойдаланиш ҳақида бормоқда. Қурилишда меҳнат унумдорлигини ошириш, объектларни барвақт фойдаланишга топшириш кўп жиҳатдан механизациядан фойдаланиш даражасига боғлиқдир. Ўртоқ Алиев сингари иш тутиш машинадан фойдаланишнинг энг муҳим жиҳати. Лекин машиналарни ремонт қилиш, уларнинг хизмат муддатини узайтириш, айрим узел ва деталларини чидамли конструкциялардан тайёрлаш ҳам машинанинг узоқ муддат хизмат қилишини таъминлайдиган воситалар ҳисобланади.

Россия Федерацияси Қурилиш министрлиги иш олиб бораётган объектларнинг ўзида ўтган йили қурилиш-монтаж ишлари учун сарфланиши лозим бўлган харажатлар планда кўзда тутилганидан 15 миллион сўм ортиб кетди. Шунинг ярмидан кўпроғи машина паркидан фойдаланишдаги ортиқча харажатларга кетган. «Главташкентстрой» қурилишларида ҳам бундай харажатлар ўн минглаб сўмни ташкил қилади.

Бундай ортиқча харажатларнинг сабаби нима? Йигирма минг жойда ўтказилган текшириш натижаларидан равшан бўлдики, машиналарнинг бузилиб қолиши, носозлиги оқибатида иш вақтининг учдан бир қисмида улар бекор турмоқда. Кранларнинг, бульдозерларнинг, экскаваторларнинг ва бошқа механизмларнинг техникавий ҳолатини яхшилашга эътиборсиз қаралганлиги ва ремонт ишларининг нотўғри ташкил қилинганлиги бинокорлик механизмлари умрининг бекор ўтишига сабаб бўлмоқда.

1-«Строймеханизация» трестининг 6-бошқармасида, «Союзпроводмеханизация» трестининг 4-бошқармасида ва бошқа жойларда хўжалик раҳбарлари, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари машина-механизмлардан унумли фойдаланиш учун ҳамиша ғамхўрлик қиладилар, механизаторлар ишини кузатиб борадилар. Лекин «Главташкентстрой»га қарашли бинокорлик ташкилотларида ҳали бу расм бўлган эмас. Бош бошқарманинг ягона ремонт базаси йўқ. Экскаваторлар, минора кранлари ва бошқа механизмлар ярим кустар шароитларда ремонт қилинаётган экан, автокранлар, пневмокомпрессорлар, пайвандлаш агрегатлари тез ишдан чиқаётганлигига таажжубланиб ўтиришнинг ҳожати йўқ.

Давлат Тошкент қурилиши учун ҳеч нарсани аяётгани йўқ. Бироқ, бу машиналарни ўз ҳолига ташлаб қўйиш керак, сал бузилган механизмни янгиси билан алмаштириб кўплаб маблағ сарфлаш лозим, деган гап эмас. Механизаторларга ғамхўр бўлайлик! Механизмларнинг бекор турмаслиги учун ҳамма тадбирларни кўриб, машина-ускуналарнинг қувватидан самарали фойдаланайлик. Бу давлат аҳамиятига эга бўлган муҳим вазифадир.

Б. ЛЬВОВ.

КОМБАЙНДА ҒАЛЛА ЎРДИМ, МАШИНАДА ПАХТА ТЕРАМАН

Тошкент область, Урта Чирчиқ районидаги «Тошкент» наслчилик совхозининг звено бошлиғи, механизатор Абдурашид Тошматов маккажўхори парваришини тугаллаб бўлгач, баҳорикор ерларда етиштирилган дон ҳосилини йиғиб олишда ғаллакорларга катта ёрдам берди. Энди у Киров номли совхозда машина билан 120 тонна пахта териб беришга аҳд қилди. Ўзбекистон Компартияси Тошкент область комитетининг секретариати бу ташаббусни маъқуллади.

Ҳар бир совет кишиси ўз она-Ватанининг бундан ҳам зиёда қудратли бўлишини, обод, бойликларга кон бўлишини, ҳамиша тинч, фаровон ҳаёт кечиришини истайди. Ана шу истак, юракдаги орзу уларни коммунизмнинг муҳташам биноларини қуришга — саноат корхоналарида, пахтазорларда, ғаллазорларда, кенг яйловларда — ҳамма жойда ғайрат-шижоат кўрсатиб ҳалоллик билан меҳнат қилишга ундайди. Ҳамма бир киши учун, бир киши ҳамма учун жон куйдиради. Кишиларимизнинг тенги йўқ фазилати, олижаноб ҳикмати ҳам ана шунда.

Мен ҳам оддий бир ўзбек деҳқониман. Бахтимни, ҳуқуқимни, ёруғ келажагимни она диёримдан топганман. Шу диёр учун қанча хизмат қилсам, қанча кўп пешанамнинг терини, юрагимнинг қўрини тўксам ўзимни шунчалик енгил ҳис қиламан, кўнглим яйрайди. Негаки, ким учун, нима учун меҳнат қилаётганлигимни, курашаётганлигимни жуда яхши биламан. Ҳаммамиз коммунизмнинг моддий бойликларини эртарок барпо қилиш, ана шу коммунизм боғларида ҳар қачонгидан ҳам шоду ҳуррамлик билан яшаш мақсадидамиз.

Мен маккажўхорикор бригадада звено бошлиғиман. Звеномиз аъзолари билан бирга аччиқни ҳам, чучукни ҳам баҳам кўриб, дуч келган об-ҳаво инжиқликларини енгиб, барча майдонларимизда ўсимликни ҳосилдор қилиб етиштиришга эришдик. Ана шу кезларда областимизда ғалла ўрим-йиғими бошланди. Бу курашдан четда қолармидим. Қалбим амр қилди, ғаллазорга отландим. Устахонада ремонт қилинмай назардан четда қолган комбайнни ўзим созлаб ишга тушдим. Кечани кундузга, кундузни кечага улаб ғаллазорларда жон куйдириб ишлаётган Эркин Нишонов, Абдусодиқ Зулфиқоров, Самад Абдураҳмонов сингари ўнлаб дўстларим сафида бўлдим. Қисқа муддатда 160 гектар ердаги ғаллани ўриб, янчиб беришга эришдим. Гектаридан кўтарилган хирмон 13 центнерданга тўғри келди.

Барча майдонларда ғалладан юқори ҳосил олган, давлатга ғалла сотиш юзасидан берилган топшириқни ортиғи билан бажарган совхозимиздаги каттадан-кичикнинг хурсандчилигига энди мен ҳам шерикман.

Эндиликда пахта йиғим-теримини машинасиз тез ва соз ўтказиш тўғрисида гап ҳам бўлиши мумкин эмас. Машина деҳқоннинг оғирини енгил қиляпти, унга қанот бўляпти. Азамат механизаторлар ўз «зангори кема»лари бункерларидан тонна-тонналаб «оқ олтин» тўкиб машинанинг куч-қудратига ҳаммани қойил қолдиришяпти. Мен ҳам ана шу «зангори кема» капитанлари сафида бўлишни ўз олдимга мақсад қилиб қўйдим. Шу ёз мавсумида 160 гектар ерда ғалла ўрган эканман, энди машинада 120 тонна пахта тераман.

Дўстларим, бу йил пойтахтимиз меҳнаткашлари учун оғир йил бўлди. Табиий офат — зилзила минглаб ака-ука, опа-сингилларимизни бошпаналаридан жудо қилди. Бир қанча саноат корхоналарига зарар етказди. Лекин зилзила мард Тошкентимиз халқини — ёру-биродарларимизнинг иродасини бука олмади. Бутун мамлакат қаҳрамон тошкентликларга мадад қўлларини чўздилар. Тошкентни қайтадан яшартириш, унинг жамолига жамол қўшиш туйғуси билан рус, украин, белорус, қозоқ, тожик, барча миллат вакиллари жасорат кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Ана шундай кунларда — табиий офат оқибатларини тугатиш учун жонбозлик қилинаётган дамларда биз ўзимизни пахта майдонларида, чинакам кураш майдонларида кўрсатишимиз керак.

Дўстларим, касбдошларим, бу йил тошкентлик биродарларга кўз тутиб турсак, бу одобдан бўлмайди. Уларни ҳашарга чақирсак инсофдан бўлмайди. Йўқ, қишлоқ меҳнаткашлари ўз юкларини ўзлари забардаст елкаларида бемалол кўтаришга қодир, қобил одамлар. Тошкентликлар пойтахтимизни тезроқ, илгаригисидан ҳам кўркамроқ қилиб янгидан бунёд этсинлар, қадрдонларимиз тезроқ янги, ҳашаматли уй-жойлар билан таъминлансинлар. Биз ана шунинг тарафдоримиз. Уларга ҳалақит бермаслик учун, уларга чинакам мададкор бўлиш учун эса сиз билан биз азиз касбдошларим — пахта майдонларида чинакам кураш олиб бормоғимиз керак. Механик-ҳайдовчилар сафини кенгайтиришимиз, «зангори кема»лар сонини кўпайтиришимиз керак.

Мирзачўлдаги «Андижон» совхозининг донгдор механизатори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ Мамажон Дадажоновнинг, механизатор жасорат кўрсат, деган чақириғи ҳар биримизнинг юрагимиздаги гап бўлди. Биз бу чақириққа лаббай деб жавоб берамиз. Серқуёш диёримиз бўйича 1 миллион 700 минг тонна, областимиз бўйича 152 минг тонна «оқ олтин»ни «зангори кема»лар билан териб олиш йўлида бошланган улкан курашга биз комбайнчилар ҳам муносиб ҳиссамизни қўшайлик.

Областимизнинг ғаллакор хўжаликларида ўнлаб моҳир комбайнчилар, шоферлар, тракторчилар бор. Улар техникани мукаммал эгаллаб олган кишилар. Агар улар бир неча кунгина ҳафсала қилиб, «зангори кема» тилини ўрганиб олсалар, пахтазорларда бемалол жавлон ураверадилар. Ҳар ғаллакор хўжаликдан лоақал икки-уч комбайнчи, шофер, тракторчи механик-ҳайдовчилар сафига қўшилса, бу йиғим-теримда катта — қудратли куч бўлади, пахтакорларга мадад бўлади. Комбайнчи, шофер, тракторчи касбдошларим, мен сизларга мурожаат қиламан. Келинг, «зангори кема»ларни эгаллаб, областимиз механик-ҳайдовчилари сафини тўлдирайлик!

Мен ҳозир ана шу туйғу билан, эзгу мақсад билан яшаяпман. Пахта териш машинасини сифатли ремонтдан чиқариб қўйдим. Мен ғаллакорман, деб қараб тура олмайман. Кези келган экан, мен пахтакорман, механик-ҳайдовчилар сафидаман. Қўшнимиз Киров номли совхоз пахта далаларида ўз «зангори кемам» билан 120 тонна пахта тераман.

Механизатор ўртоқлар! Касбдошларим, келинг, машина теримини уюшқоқлик билан ўтказиш учун шай бўлиб турайлик. Қўлни қўлга бериб, астойдил бел боғлаб «оқ олтин»имиз хирмонига барака қўшайлик.

А. ТОШМАТОВ,
Тошкент наслчилик совхози ғаллачилик звеносининг бошлиғи.
(«Тошкент ҳақиқати» газетасидан).

Адабиёт ВА САНЪАТ

Республикамизда Болгария маданияти байрами

Матонат мадҳияси

Аму жиловкорлари ҳақида роман

Шеърлар, ғазаллар

ЎЗБЕКИСТОНДА БОЛГАРИЯ МАДАНИЯТИ ДЕКАДАСИ ОЛДИДАН

Лиляна СТЕФАНОВА,
(Болгар шоираси).

МАРҒИЛОН АТЛАСИ

Бу шаҳар, мадраса ва қасри билан
Гопмаган бўлса ҳам унча шуҳрат-шон,
Гулу гулзорларин хуш атри билан,
Булбулларга доим гўзал ошиён.

Қадимдан бу ерда ипак, ишқ, ҳавас
Майин оро берар суҳбатга, сўзга.
Бу ерда тўқилган ранго-ранг атлас
Оҳанрабо каби тортар ўзига.

Гар бундан ойнакна дарпарда тутса,
Файз ва безак бўлиб тушар уйингга.
Кўчангдан аразли юрган ёр ўтса,
Қайтиб кирар, яна тушар кўйингга.

Унинг товланиши сўнмайди сира,
Енар олтинланиб кўзларга ипак.
Гўёки,
Осмондан буғдойзор узра
Нурини сочгандай яшил камалак.

Ҳозир бизда тумор тақилмас, яъни
Бирор яқинидан бўлса ҳам ёдгор.
Аммоки,
Бу атлас —
Азиз совғани
Мен айб сақлайман гўёки тумор.

Бу менга,
У ўзбек дугоналарим —
Қўли олтинлардан бир гўзал ёдгор.

МЕНИНГ ЙЎЛИМ

Ҳаяжонсиз қандай яшайди шоир?
ЛЕРМОНТОВ.

Кўринарман сизга
Эркатой бўлиб,
Бепарво, олифта, назарда кўркам.
Ва ҳар ерда,
Ҳар вақт тураман кулиб,
Гўёки азалдан мен шундоғ беғам.

Кўзларингиз дейди буни индамай,
Нигоҳингиз айтиб турибди менга.
Бироқ,
Биламанки, шоир ҳаяжонланмай,
Эришмас ўз овоз, ўзин ҳукмига.

Шуҳрат жавоҳирин сийловдай олиб
Ва қўрқиб ҳовучда титраб сақламоқ...
Йўқ, менга керакмас бунақа толе,
Бунақа мукофот керакмас мутлоқ.

Истайман
Қўшайин ўз севинчимни,
Ўзимники бўлсин нимайки қўшсам.
Истайман
Қўшайин ўз улушимни,
Майли азоб чексам, майли қайғурсам.

Майли, бугунгидай уйқусиз тунлар —
Оромсиз кунларга айланиб кетсин.
Қизиган темирдан чиққан учқунлар
Сингари фикрлар —
Бошимда учсин!
Ўзга одамларнинг ташвиши, ғами,
Кирингиз, марҳамат, менинг уйимга.
Сизсиз —
Бўғилади юракнинг дами,
Куч ҳам кирмас сўзим, созим, куйимга.

Истамайман ҳеч вақт
Менинг оғирим —
Енгил қилиб берсин келиб аллаким.
Ватаним тақдири — менинг тақдирим,
Текис бўлмаса ҳам, —
Шу менинг йўлим!

САДОҚАТ

Сени буюк Маркс йўргаклаганда
Ҳали туғилмаган эди бобом ҳам...
Аммо курашлардан,
олов оташлардан
Иборат тарихинг —
умр йўлингни
Таржимаи ҳолим деб,
билдим партиям!
Кўнгил бисотимда бўлган борлиғим,
Умримнинг безаги —
бахтиёрлигим,
Жўшқин юраклигим,
Бийрон тиллигим,
Қуёшга ошиғу ойга ёрлигим
Сенга садоқатим,
меҳримдир менинг.
Ҳа,
асрим бошида сени улғайтиб,
Билагингга
қудрат,
ғайрат бахш этиб,
Белингга йигитлик белбоғин бойлаб,
Халқимнинг асрий ўй-муддаоларин,
Бахтга ташналарнинг
Оҳу зорларин,
Уммондай тўлқинкор қалбингга жойлаб,
Жангга йўллаганда муҳтарам Ленин,
Бир оддий солдатинг
бўлмишдир бобом.
Шонли ғояларнинг тантанасидир—
Қонли курашларда
ўлмишдир бобом...
Оддий солдатингман.
Ер куррасида
Миллионлар мен билан эрур маслакдош,
Бугун ғояларинг худди нур мисол
Оламни ёритар эй, улуғ Қуёш!

Ҳабиб САЪДУЛЛА.
матрос.

КИНО

ЖАСОРАТЛИ ШАҲАР ҚИССАСИ

Ҳужжатли кинематография — мустақил санъат. Унда ҳам бадиий кинодагидек талантли сценарийчи, режиссёр, операторлар ижод қилади. Улар ўз асарлари учун материални бевосита кундалик ҳаётимиздан излайдилар. Бугун газета саҳифасида ёритилган очерк қаҳрамони эртага кино экранидан томошабин билан «суҳбатлашиши» мумкин. Шунинг учун ҳам бу ҳозиржавоб санъатни шартли равишда бадиий кинематографиянинг разведкачиси деб ҳам айтишимиз мумкин. Кинооператор камерасининг сезгир объективи ҳаётимизда пайдо бўлаётган янгиликларни, олижаноб фазилатли кишиларни бирин-кетин лентада акс эттиради. Сўнгра экранда «йирик планда» замонамиз қаҳрамони, унинг юксак интилишлари, ижодий меҳнати самаралари пайдо бўлади. Масалан, яқиндагина биз ўзбек ҳужжатли ва илмий-оммабоп фильмлари киностудиясида Малик Қаюмов раҳбарлигида суратга олинаётган «Тошкент драмаси ва жасорати» фильми материалларини кўрдик. Шаҳримизда юз берган зилзила оқибатларини тугатиш учун курашаётган совет халқи ҳақида ҳикоя қилувчи бу тўла метражли киноасар устида ишлаётган режиссёр ва операторларни деярли ҳар куни шаҳримизнинг турли бурчакларида кўриш мумкин. Режиссёр монтаж столига ўтириб суратга олинган кадрларни тартибга солишдан олдин операторлар билан бирга вертолёт ва самолёт бортида, бульдозер ва машина кабинасида туриб, кинокамера объективини табиий офатнинг бузучи кучига қарши ўзининг енгилмас кучи, букилмас иродаси ва ижодий меҳнати билан курашаётган Тошкент ва Ленинград, украин ва белорус, Сибирь ва Волгоград бинокорлари, инженер ва техникларнинг кундалик ҳаётини синчиклаб ўрганишга қаратди. Бўлажак фильмда зилзиладан шикастланган севимли шаҳримизнинг панорамаси ҳам, Тошкент уй ва кўчаларини тиклаётган бинокорлар ҳам пайдо бўлади. Бу асар ҳам иноқ совет халқининг жасорати ва меҳнати ҳақида басталанган киносолномамизни бойитади.

«Тошкент драмаси ва жасорати» совет халқининг улуғвор ишларини мадҳ этувчи йирик кинополотно бўлади. Кейинги йилларда экран публицистлари ўз киноочеркларида оддий совет кишилари — ўқитувчи ва студент, пахтакор ва ишчи ҳақида батафсил ҳикоя қилишга уринмоқдалар. Бу ўринда айниқса М. Қаюмов ва Н. Отауллаеванинг ижоди айниқса характерлидир.

Отауллаева — ёш санъаткор. Қаюмов эса кино санъати устаси, тажрибали режиссёр ва оператор, совет ва чет эл экранларини безаган қатор фильмларнинг муаллифи. Лекин икки санъаткорнинг инсонга, унинг ижодий кучига, олижаноб орзу-умидларига катта муҳаббат ва ишонч билан қараши ҳар бир фильмда сезилиб туради. Етук режиссёр, ўткир зеҳнли оператор Қаюмов фильмлари асосида актуал тема, қизиқарли воқеалар ётади. Бу санъаткорни айниқса кучли характерли, темир иродали, серфикр, серғайрат кишилар ҳаёти қизиқтиради. Ижодкор кейинги йилларда ана шундай кишилар ҳақида ажойиб асарлар яратди. Унинг қаҳрамонлари —матонатли, енгилмас иродали коммунист Тожихон Шодиева ва миришкор пахтакорлар Мўмина Кароматова, И. Охунова, М. Жалолов, марҳум Ҳ. Турсунқулов, ўзбек фанининг намояндалари Теша Зоҳидов, Т. Қори Ниёзийлардир. Замонамиз қаҳрамонлари ҳақида ҳикоя қилувчи фильмларда биз эффектли ракусларни, мураккаб композицияларни деярли учратмаймиз. Қаюмовнинг кинофильмлари ўз ғоясининг аниқлиги, формасининг ихчам ва равонлиги билан ажралиб туради. Фильм-очеркларда диктор тексти ҳам, оператор санъати ҳам, режиссёр-монтажернинг ижоди ҳам колхоз далалари ва илмий лабораторияларда, завод цехлари ва ўқув аудиторияларда ижодий меҳнат завқини сураётган замондошимиз ҳақида тўла-тўкис ҳикоя қилишга қаратилган.

Ёш ўзбек кинопублицистлари ҳам ўз устозларидан ўрнак олмоқдалар. Айниқса Н. Отауллаева ва Т. Нодировнинг ижодида кўзга яққол ташланаётган нарса шуки, улар ҳар бир асарларида гўзаллик ҳаётда, ижодий меҳнатда, инсонлар муносабатида деган фикрни олға сурмоқдалар.

Тажрибали санъаткорлар ҳам, ўз ижодий йўлларида илк қадам қўйган режиссёр ва операторлар ҳам замондошимизнинг улуғвор ишлари ҳақида ҳикоя қилувчи ёрқин асарлар яратишга уринмоқдалар. Бу эса маҳобатли совет киносолномасининг янги ўзбек киноочерклари, тўла метражли фильмлари билан бойишига олиб келади.

Ҳ. АКБАРОВ,
киношунос.

Мана бу раққосаларга бир қаранг. Бахтиёр, шўх қизлар рақсга тушишмоқда. Булар ким бўлди экан дерсиз. Тошкент область, Юқори Чирчиқ районидаги машҳур «Политотдел» колхозининг довругини эшитгансиз, албатта. Ана шу машъал колхознинг ажойиб бадиий ҳаваскорлик тўгараги бор. Хўжалик аъзолари бу коллективни севиб, мароқ билан «колхозимиз ансамбли» дейишади. Суратда тўгаракнинг раққоса қизлари корейс халқ ўйинларидан «Кўза ўйини»ни ижро этмоқдалар.

М. Нуриддинов фотоси.

ЯНГИ ҒАЗАЛЛАР

СЕНДУРСАН

Кел, э ороми жоним, оқилу фарзона сендурсан,
Жамолинг шамъига қилган мени парвона сендурсан.

Бериб оро ўзингга элни ром этмоқ учун ҳардам,
Юзингга ғоза-ю, зулфингга урган шона сендурсан.

Муҳаббат аҳлининг дил қушларин сайд этгали қилган
Муаттар зулф ила холингни дому-дона сендурсан,

Агар дашту биёбонларда бўлсам сен билан; менга
Гўзал гулзору, боғу, гулшану, гулхона сендурсан.

Самимий ошиною, хайрихоҳинг эрдим, эй жоно,
Ажабким ғамда қолдирган, бўлиб бегона сендурсан.

Бўлурман бир кун ушлаб доманингни сенга даъвогар,
Олиб ақлимни қилган телбаю девона сендурсан.

Ҳабибий, ишқ савдосидин озоду узоқ эрдим,
Солиб саздо бошимга, айлаган афсона сендурсан.

ҲАБИБИЙ.

ЖОНОН ПИЁЛА

Сутдек хамир йўғирди минг-минг зувола қилди,
Ҳар бир зуволасидан жонон пиёла қилди.

Эпчил қўлини кўрдим, гул солди турли-турли,
Гўё шу гулни баргин булбул рисола қилди.

Аксим кўринди боқсам рангин тиниқлигидан,
Бундай нафис безакни Раъноnatural Лола қилди.

Зарҳал лабиму ё ким икки ҳилол бирикмиш,
Бу бебаҳо ҳунарни моҳир Ҳилола қилди.

Жонон пиёламизни наққоши Чин кўриб дер,
Санъатли Ўзбекистон шайдо-ю вола қилди.

Қалбида шўх тараннум, оҳанг билан жаранглар,
Чертманг-ки, черткилар еб ўтмишда нола қилди.

Жонон пиёла бирлан илҳом пиёласини
Чустий баҳо беринг деб элга ҳавола қилди.

ЧУСТИЙ.

ҲОЛДОНЛИК

(КИЧИК ҲИКОЯ)

Дўстим мени қўярда-қўймай ошхонага бошлади.

— Туш бўлди, қорнинг ҳам очгандир, бирга ўтиришайлик, кўришганимизга анча бўлди, — деди. Кетаётгандик, кўча муюлишидан бир йигит чиқиб қолди. Ранги синиққан, касалхонада ётганлиги билиниб турарди. Дўстим жуда қуюқ сўраша кетди:

— Э, Мардоншер, бормисан? Бай, бай, бай, нима бўлди? Мунча озибсан? Кўзларинг чўкиб, рангингда қон қолмапти-я?

— Ҳа... Энди... — Йигитнинг лаблари учардию, тили гапга келмасди. Мен бу ҳолдонлик унинг танида оғриқ қўзғатиб, жароҳатини янгилаганини пайқадим.

У билан хайрлашдик. Дўстим бепарво борар, мен эса азобда эдим. Кўнглим ғаш, иштаҳам ғип бўғилиб қолган эди. Ошхонага етай деганда:

— Қорнинг тўйдими? — деб сўрадим.

Дўстим, ошхонага кирмай туриб берилган бу саволдан ҳайрон бўлди шекилли, ялт этиб менга қаради. — Ахир ҳолдонлик қилиб, касалхонадан тузалиб чиққан Мардоншерни бутунлай еб қўйдингку?!

Нуриддин БОБОХЎЖАЕВ.

ҚОЛИБ КЕТДИМ ЖАЛАДА

Йўлга чиқдим булутли кун,
Орти-баҳор, олди ёз.
Ғазаб қилар гоҳо чақин,
Акси — қилич, ўт-олмос.

Уфқларга туташ ётар
Адирларнинг этаги.
Димоғларга атир сепар
Қирнинг минг хил чечаги.

Гоҳ йўрғамга қамчи босиб,
Гоҳ осмонга боқаман.
Ҳаво бўкса қовоқ осиб,
Ёнаман, тутоқаман.
Манзилимдир олис ўтов,
Чўпонларнинг чайласи.
Ҳув... жарликда тинмас соқов—
Елдор сойнинг наъмаси.

Тоғда «бўри болалади»,
Ёмғир қуйди далада.
Тепамдан хўп савалади,
Қолиб кетдим жалада.

Хайриддин САЛОҲ.

СОНЕТЛАР

Бу тупроқни кўплар қилдилар
Ватан,
Тиз чўкди олдида назм худоси.
Она сутидай оқ, пок бўлсин
дебон —
Қасамдай янграган бобом дуоси.
Бобомнинг бобоси унга сиғинган,
Шу тупроқ деб ўтган авлод
саноқсиз.
Улғайиб, дунёни таниганда ман
Англадим, яшолмам ушбу
тупроқсиз.
Унинг шуҳратига бўлдиму ҳамдам,
Ғурурини бердим ҳар бир
шеъримга.
Менга ёр бўлса-да шодлик ёки ғам,
Сиғиниб ўтарман она еримга.
Кўкка етса бошинг, унутма зинҳор,
Оёғинг тагида азиз ерипг бор.

* * *

Эй, менинг бўтакўз, мармар
булоғим
Мен сенсиз яшадим қанча
ҳижронда.
Қошингга ёзай деб келдим
чанқоғим,
Не гуноҳ бўлса ҳам кечиргин
жонда.
Сени ҳам эздими ҳижрон тоши ё,
Мунғайиб, милтиллаб, жилмаясан
жим.
Соғиниш ўтида бўлдингми адо,
Бошингга бир савдо тушдими ёким.
Мунчалар қарашинг майин, беозор,
Гўдакка ўхшайди одатинг, эркам.
Кўнгил ҳисларимга бўлгин энди ёр,
Дардингни мен билан кўра қол
баҳам.
Булоғим, эркалан, қани бир
кулгин,
Гуноҳим сувингга ювай деб
келдим.

Барот БОЙҚОБИЛОВ.

ИЧИ ҚОРА

Ўзга еб, у қуруқ қолгандек, бир
пайт,
Эшаккурт ёғилиб турқидан шаррос,
Қалбини тилгандек аччиқ мусибат—
Уҳ тортиб, кетма-кет чекиб папирос
Эшикдан тумтайиб кириб келди у.
Келди-ю, қулоғи том битган каби
Хотин саломидан ўгириб юзин,
Бўзариб ранг-рўйи, пириллаб лаби,
Чалқанча ташлади диванга ўзин.
«Вой ўлай, нима гап, тинчликми ўзи,
Доктор чақирайми?!» дер хотин
куйиб,
«Докторлик ишим йўқ, бўлма
овора!» —
Жавоб қайтарди у қовоғин уйиб.
«Нега бетоқатсиз бўлмаса, ахир?!»—
«Қўшнимиз сигири туғибди эгиз.
Бизники негадир қолмоқда қисир!
Эсиз,
Бизники бўлсайди ундаги сигир —
Ботиб хазинага, қилардик ҳузур!
Ўртаниб кетяпман шунга!
Қара-я,
Бахт нечун, биз қолиб, кулади
унга?!
Тентак бахтнинг унга кулишин
кўриб,
Газак олди яна дилдаги яра!..»
Дея у қақшади, «уҳу» «оҳ» уриб.

* * *

Эй дўст, ҳасадгўйдан ҳазар қил,
ҳазар.
Бўлмас ҳасадгўйда одамий назар.

Ямин ҚУРБОН.

Жонрид АБДУЛЛАХОНОВ

ҚУМДАГИ ИЗЛАР

Ёзувчи Жонрид Абдуллахонов «Тўфон» номли романини ёзиб тугалламоқда. Асарда Қизилқум саҳросига сув чиқариб, обод қилиш, Аму — Бухоро канали қурилиши тарихи ҳикоя қилинади. Қуйида шу асардан парча ўқийсиз.

Ўттизинчи йилларнинг ўрталарида узоқ сафардан қайтаётган кичик бир карвон Аму дарёга яқин сайхонликка келиб тўхтади. Айни ёз палласи бўлгани учун ҳароратнинг зўридан ҳамма жон терига ботган. Бир томонда қумлик — дилгир манзара. Иккинчи томонда — Аму сувлари тошқинидан ҳосил бўлган каттакон кўл. Сув юзи тўлқинланмас, фақат уфқ четига ёнбошлаган қуёшнинг оловранг тиғларигина унда акс этарди. Қирғоқ ўт-ўланларга бурканган. Лекин улар ҳам худди сеҳрлангандек қимир этишмас, чигирткалар чирилламас, қушлар сайрамасди. Шунга қарамай ҳамма хурсанд, юзларда хушбахтлик жилоланарди. Афтидан улар кўпдан бери шундай манзилни соғинишиб қолишган-у, ер юзида қалқиб турган шу ҳаёт сувини кўришга орзуманд эдилар.

Вақти чоғлик бошланди. Ниҳоятда узоқ йўл босиб мажоллари қуригани ҳам эсдан чиқди. Оёқларини қабартиб юборган керзовой этикларини ечишга ошиқдилар, гардиши кенг шляпалар четга ирғитилди. Бирин-кетин сувга тушиб, кўл осойишталигини буздилар. Кимсасиз воҳа шодиёна садолар, қийқириқларга тулиб кетди. Юклардан халос бўлган ҳорғин туялар ҳам бирмунча вақт сувдан бош кўтармай туришди-да, кейин ўт-ўланлар чангини кўтариб қирғоқда кезиб қолишди.

Уфқ чети арғувони тус олиб, хилватликлар эса юзларига қора парда тортмоқда эди. Чўмилувчилар буни сезишмас, қирғоққа чиқишни асло ўйлашмасди ҳам.

Кўк юзини юлдузлар банд этди. Зўрға қўзғалган, уйқусироқ шабада ўт-ўланларга жон киритди. Бу — дарё томондан эсаётган бўлса керакки, баданларга роҳат бахш этгудай салқин ҳам эди. Ҳар жой—ҳар жойда қандайдир ҳашаротлар нидо солиб, қушлар наъма бошлади.

Кўп ўтмай гулхан ёқилди. Қозончалар вақур-вуқур қайнаб қолишди. Сувдан чиққанларнинг иштаҳаси очилиб, кўлга теккан улушларини пок-покиза туширдилар. Кейин чодир ҳам қуришга улгурмай айримларнинг кўзини уйқу забт этди. Фақат йигирма беш ёшлар чамасидаги бўйчан, нозиккина гавдали, чайир бир йигит ўйга толиб, узоқларга кўз тикиб турар эди.

Карвонбошилик қилаётган эллик ёшлардаги, қувноқ табиат бир киши унга яқинлашди.

— Дам олсанг бўларди ўғлим,—деди меҳрибонлик билан, — иссиқдан лоҳас тортиб, мажолинг кетганини кўрганимда тўхташимиз билан ўзингни таппа ташлайсан, деб ўйловдим... Мана сафар қариди. Эрталаб салқинда йўлга тушсак, Жайҳун бўйида нонушта қиламиз, кечка бориб Бухорода бўламиз. Яна тўрт кундан кейин қайлиғинг ёнидасан-да, ўғлим, — кулиб қўйди у,— қанчалик соғинганингни биламан. Ёш келиннинг висолига тўймай бир эмас, уч ойга кетиш айтишга осон...

Аммо йигитнинг хаёли бошқа ёқда экан:

— Эшитяпсизми, устоз?— деди ҳамон ҳолатини бузмай, — қулоқ солинг, ана, ана... қулоқ солинг, биров қўшиқ айтяпти, — саҳро томонга қўл чўзди у.

Ҳақиқатан ҳам туя ўркач қумликлар қаъридан танбур садосидай ёқимли нидо янграрди. Бу майин оҳанг дам яқин, дам узоқдан эшитилар, дам қиз бола куйлаган чиройли қўшиққа, дам қўшнай садосига ўхшаб кетарди.

— Қум куйлаяпти,— деди устози унга жавобан, сўнг батафсил тушунтира кетди. — Жайҳунга яқин барханлар шунақа куйлагич бўлади. Нимага дерсан. Чунки дарё томондан эсган шабада қизиган барханларга урилганда қум зарралари бир-бирига ишқаланади. Ундан чиққан овоз шунақа ёқимли садодай чалинади қулоққа. Қараб тур, кечаси шамол кучайса карнай-сурнай овозлари ҳам босиб кетади ҳаммаёқни. Қорақумдан Қизилқум яна бошқа ҳислатлари билан ҳам фарқ қилади. Умуман бу қумни олтинга тенг қилиш мумкин. Нимага дейсанми? Бундан газобетонлар тайёрлаб, иморатлар қурса бўлади. Бошқа хислатларини айтмай қўяқолай. Ишқилиб келажакда Қизилқумнинг бебаҳолиги яна исбот қилинади. Мана шу пой қадаминг етиб турган жойлар қанчадан-қанча дур-гавҳарларнинг хазинасини инсон нигоҳидан яшириб ётибди. Фақат қунт билан ўрганиш керак. Сен билан биз ўрганишимиз керак, ўғлим.

Уларнинг олдига сочларига оқ оралаган, гавдали бир киши келди.

— Ҳа, Матвей Владимирович, уйқу қочдими дейман?

Матвей Владимирович қўлларини ёйиб, узоқ керишди-да:

— Қочди,— деди у,— хайронман, профессор, кеча бу маҳал донг қотиб қолувдим. Бугун... Е яна бир чўмилиб чиқсакмикан-а? Сенинг ҳафсаланг қалай, Ғуломжон?

— Ғуломжон ухласин, чарчаган.—Эътироз билдирди профессор.

— Сизчи, профессор?

— Бир оз ишламоқчиман.

Ғуломжон яна хаёлга ботди. Балки шу саҳрою азим дўзахини, оғир, мусибатли йўлларни тарк этаётганларига ҳамон ишонмай, дилгир фикрларга толгандир. Ахир кечагина бундай фароғатли дамлар насиб бўлишини ким тасаввур қилганди дейсиз. Мана шу салқин шабада, мана шу роҳатижон қўналғага эришолмасдан қумлар маскани ичра номи-нишонсиз йўқолиб кетиш ҳеч гап эмас эди-да.

Оҳ, табиат, мунча бешафқат бўлмасанг. Ахир мана шу ерлар ҳам бир замонлар дилларни кўклам нафасидай шодликка тўлдирувчи, кишига сон-саноқсиз бахт ваъда қилувчи, гўзал, дилбар даргоҳлар эмасмиди? Қани ўша миноралар-у, жилвакор кошоналар, ҳашаматли саройлар? Бежирим ҳовли, гавжум хонадонлар, бир келган кишини ҳусни жамоли билан ўзига ром қилгувчи сертабассум шаҳарлар қани?!

Барча шаҳарлардек бу ерларда ҳам кўкимтил жилва бериб, тўлқинлари бахмалдай товланган каналлар, теварагида эрта-кеч кўнгил очар базмлар қизиган хиёбонлар, гулзорлар билан безанган сарҳовузлар, шишаранг кўллар бунёд эмасмиди? Одамлар қайиқларда сайр қилиб булбуллар наъмасига маст эдилар, ошиқлар маъшуқаларига атаб қўшиқлар тўқишар эди. Ҳар жума кунлари бозорлар шовқин-суронли, кўчалар серқатнов, расталар гавжум бўларди. Шуларнинг ҳаммасини қаён яширдинг эй, бешафқат саҳро!

Ҳозир вайронага айланган сув омборлари, қулаган тўғонлар, чолдевор қалъаларгина қум остидан аранг бош кўтариб қаққайиб туришибди холос. Айримлари археологлар томонидан ковланиб пойдеворларигача очиб қўйилган. Айримларида ҳали иш маромига етар-етмас ташлаб кетилган.

Бир замонлар энг сайргоҳ, энг зиёратгоҳ саналган Мадинатунтужжор деб аталувчи савдогарлар шаҳрининг атрофида минглаб равотлар мавжуд эди. Шоирлар ҳусни камолини Мадинага тенг қилиб куйлаган, жаҳон аҳлига машҳур бу муқаддас улкан даргоҳ табиат ҳукми билан мангу қабрга дафн этилибди.

Ҳамон қаддини кўтариб, чала ярим, қимтиниб турган уйлар томини тиканакли ўт-ўланлар босиб ётибди. Кимсасиз ҳовлиларда калтакесаклар базм қуради, мачитлар газандаларнинг инига айланган. Бўм-бўш ялангликлар, бағри кенг майдонларга тикилиб туриб бир замонлардаги гуллаган водий, унумдор далаларни тасаввур қилиш мумкин. Бу тасаввурлар сизни шундай чулғаб оладики, гўё ҳамма нарса яна кўз олдингизда аста жонланиб бораётгандек туюлади. Анави эшиги очиқ қазноқдай уйчага ҳозиргина бир ёш келин кириб кетган-у, сизни кутиб олиш учун яна чиқиб келаётгандай бўлаверади. Томорқасидан куёв боланинг йў-

(Охири тўртинчи бетда).

ТОШКЕНТ ҚУРИЛИШЛАРИДА

Грузиядан келган қардош бинокорлар тошкентликлар учун 22.5 минг квадрат метр ҳажмида уй-жой қуриб бердилар. Чилонзорнинг 24-кварталида меҳнат қилаётган дўстларимиз қурилиш суръатини тобора оширмоқдалар. Чапдаги суратда янги уй учун котлован қазилаётган пайт тасвирланган. Ўнгда Тбилиси уйсозлик комбинатининг илғор бинокорларидан бири ўртоқ И. Майсурзадзе.

М. Нуриддинов фотоси.

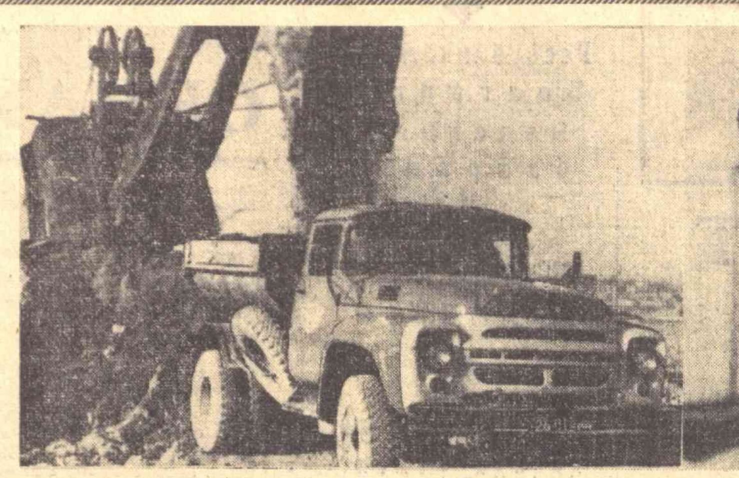

ОБЛИГАЦИЯЛАРИНГИЗНИ ТЕКШИРИНГ!

1966 ЙИЛГИ

3% ли ДАВЛАТ ИЧКИ ЮТУҚ ЗАЁМИ

1-ЮТУҚЛАР ТИРАЖИНИНГ РАСМИЙ ЖАДВАЛИ

Бу тираж 1966 йил 15 августда Ленинград шаҳрида бўлиб ўтди.

Заёмнинг ҳамма олти разрядидаги серия ва облигацияларнинг қуйидаги номерларига ютуқлар чиқди:

Серия номерлари	Облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм билан)	Серия номерлари	Облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм билан)	Серия номерлари	Облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм билан)
100336	25*)	500	130592	21*)	1.000	167789	38*)	500
100397	1—50	40	130959	47*)	1.000	168206	34*)	500
100398	48*)	500	131721	1—50	40	169074	12*)	500
100417	12*)	500	132534	27*)	500	169211	16*)	500
101090	46*)	500	133260	08*)	1.000	169703	18*)	500
101138	38*)	500	133912	19*)	500	170035	19*)	500
101714	1—50	40	134137	50*)	500	170572	05*)	500
102323	1—50	100	134883	36*)	1.000	170790	10*)	500
102555	23*)	500	135597	40*)	500	171659	46*)	500
102591	02*)	500	136857	38*)	500	172571	08*)	2.500
102616	1—50	100	137861	48*)	500	172746	06*)	500
102626	1—50	40	137932	43*)	2.500	172811	26*)	1.000
102782	11*)	500	138304	40*)	1.000	173162	25*)	500
103003	1—50	40	138397	40*)	500	173982	06*)	500
103501	1—50	40	138598	47*)	500	174784	48*)	500
103582	1—50	100	139112	33*)	1.000	175946	49*)	500
104859	27*)	500	140453	1—50	40	176576	33*)	500
105273	29*)	500	141068	49*)	500	177228	40*)	500
105814	01*)	500	141329	1—50	100	177422	09*)	500
106041	39*)	500	141483	1—50	40	177746	39*)	500
107956	1—50	40	142231	12*)	500	177768	1—50	100
108750	31*)	500	142646	26*)	1.000	177903	1—50	40
108958	36*)	500	142864	15*)	500	179449	34*)	500
109530	1—50	100	143256	1—50	40	179479	1—50	40
109653	35*)	500	143554	37*)	2.500	179559	39*)	500
110719	29*)	500	146828	10*)	500	180747	18*)	500
110803	1—50	40	147663	18*)	500	180867	28*)	1.000
111834	1—50	40	148455	38*)	500	181374	1—50	40
112603	11*)	1.000	148887	10*)	500	181407	34*)	500
112647	1—50	40	149269	02*)	500	182011	1—50	40
113240	02*)	500	149779	1—50	40	182053	06*)	500
113262	30*)	500	149805	1—50	40	182809	27*)	500
113667	1—50	40	150297	25*)	500	183115	03*)	500
114008	19*)	500	150303	24*)	500	183718	50*)	500
114188	1—50	100	150542	1—50	40	184045	38*)	500
114956	1—50	40	150581	17*)	500	184126	19*)	500
115009	28*)	1.000	152021	32*)	500	185551	1—50	40
115660	35*)	500	152191	15*)	500	185667	45*)	1.000
116734	1—50	40	153634	48*)	1.000	186096	1—50	100
117272	33*)	5.000	154352	33*)	500	186586	27*)	500
117467	43*)	500	154424	1—50	100	186791	1—50	40
117480	1—50	100	155434	14*)	500	187037	33*)	500
117688	1—50	100	156988	44*)	500	187145	1—50	40
118424	29*)	500	158202	38*)	500	187797	06*)	500
118838	23*)	500	158949	1—50	40	188496	50*)	1.000
119114	23*)	500	158987	05*)	500	188741	25*)	500
119184	35*)	500	159260	02*)	2.500	190113	1—50	100
119664	04*)	500	159508	32*)	500	190981	1—50	40
119850	07*)	500	160890	1—50	40	191793	12*)	1.000
120527	1—50	40	161026	07*)	500	192177	28*)	1.000
121222	07*)	500	161263	08*)	500	192245	48*)	1.000
123173	21*)	500	161984	07*)	500	192378	1—50	40
123677	22*)	500	161987	1—50	40	193142	24*)	500
123710	23*)	500	162128	01*)	500	193681	24*)	5.000
124148	1—50	100	163130	1—50	40	193831	03*)	500
124623	43*)	500	163437	10*)	1.000	194326	19*)	500
127364	06*)	500	163459	20*)	500	194659	31*)	500
127409	09*)	500	163490	1—50	40	195170	02*)	500
127765	44*)	500	163907	30*)	1.000	195526	21*)	500
128350	49*)	500	165137	1—50	100	197489	1—50	40
129303	24*)	500	165990	19*)	1.000	198241	1—50	40
129447	04*)	500	167003	1—50	100	198950	1—50	40
130127	24*)	2.500	167104	04*)	500			

*) Шу сериядаги облигацияларнинг қолган 49 номерига 40 сўмдан ютуқ чиқди.

Жадвалда йигирма сўмлик облигацияларга чиққан ютуқлар кўрсатилган.

Ўн сўмлик облигацияларга ютуқнинг ярми тўланади.

Ютуқ суммасига ютган облигациянинг ўз қиймати ҳам қўшилган.

Бу жадвал расмий ҳужжатдир. Омонат кассалари ютуқларни газетанинг янаги сони келгандан кейин шу жадвалга мувофиқ белгиланган тартибда тўлайдилар.

Ютуқлар тиражини ўтказувчи комиссиянинг раиси — Меҳнаткашлар депутатлари Ленинград шаҳар Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари К. А. ЕВЛАМПИЕВ.

Комиссиянинг масъул секретари Н. В. КУЗНЕЦОВА.

Турли мамлакатларда

ЯМАН ХАЛҚИ КУРАШАВЕРАДИ

САНО, 19 август. (ТАСС). Англия мустамлакачи қўшинларининг Яман Араб Республикасига қарши агрессив ҳаракатлари давом этаётганлиги муносабати билан Яман ташқи ишлар министрлиги араб мамлакатларига ва бошқа бир қанча давлатларга юборилган нотани эълон қилди. Инглиз қўшинлари, — дейилади нотада, — шу йил бошидан 8 августгача Яманга қарши 11 марта агрессия қилдилар. Яман ўзини мудофаа қилишдан иборат қонуний ҳуқуқни сақлаб қолади.

Англия, деб таъкидланади нотада, агрессия хуружлари ёрдами билан Ямандаги республика режимига зарба бермоқчи, Арабистон жанубидаги озодлик ҳаракатини бўғиб ташламоқчи ва у ерда ўзининг империалистик таъсирини сақлаб қолмоқчи бўлади.

Испанияни НАТОга тортишга уриниш

НЬЮ-ЙОРК, 19 август. (ТАСС). АҚШнинг Испаниядаги элчиси Дьюк Испаниянинг Шимолий Атлантик блокига киришини илтимос қилди. Ассошиэйтед пресс агентлигининг хабар беришича, Дьюк Палма-де-Мальоркда нутқ сўзлаб, Испаниянинг НАТОга қўшилиши «бу пактни янада мустаҳкамлаган бўлур эди» деган. Бу мамлакат, деб таъкидлади у, ҳозирги Европада жуда муҳим роль ўйнаши мумкин.

Дьюкнинг бу гаплари Франция бу блокнинг ҳарбий ташкилотидан чиқишга қарор берганлиги муносабати билан атлантик иттифоқдаги ўрин бўшаб қолган ҳозирги шароитда жуда характерлидир.

Туркияда ер қимирлади

СТАМБУЛ. Туркиянинг шарқида кучли зилзила бўлди. Унинг маркази Арзрум районида қайд қилинди. Қурбон бўлган кишилар бор. Кўп бинолар вайрон бўлди. (ТАСС).

СОВЕТ МЕДИЦИНАСИ ЮТУҚЛАРИ ВИСТАВКАСИ

МОНТЕВИДЕО, 19 август. (ТАСС). Уругвайдаги клиника госпиталида очилган совет медицинаси ютуқлари виставкаси маҳаллий мутахассисларга ва кенг оммага ғоят манзур бўлмоқда. Виставкада замонавий медицина аппаратлари, инструментлари ва дори-дармонлари бор. Виставкада совет медицинасининг атоқли арбоблари профессор П. Андросов, доктор Г. Кулаковлар лекциялар ўқимоқдалар.

Профессор Андросов кеча икки мураккаб операция ўтказиб, механик тарзда чоклаш аппаратини намойиш қилиб кўрсатди. Госпиталнинг бош хирурги профессор Абел Чифлет совет врачининг ишига ва совет техникасига қойил қолганлигини билдирди.

Маҳаллий газеталар виставкани ёритиш учун кўп жой ажратмоқдалар. «Хирургия йўлдошлари» нима эканини ва бошқа янгиликларни билмоқчи бўлсангиз, совет медицинаси виставкасини бориб кўрингиз», — деб ёзади «Диарио» газетаси.

Уругвайдаги савдо фирмалари Совет виставкасига зўр қизиқиш билан қарамоқдалар.

ВЬЕТНАМЛИКЛАР УЧУН ГОСПИТАЛЬ

ИТАЛИЯ МАДАНИЯТ АРБОБЛАРИНИНГ ТАШАББУСИ

Америка авиациясининг Вьетнам Демократик Республикаси шаҳар ва қишлоқларига қароқчиларча ҳужуми Италия халқининг ғазабини кучайтириб юборди. Мамлакатда АҚШнинг Вьетнамдаги шармандали урушига қарши оммавий намойишлар ва митинглар бир кун ҳам тўхтамаяпти.

Таниқли маданият арбобларининг ташаббуси билан Вьетнам халқи билан бирдамлик Миллий комитетида Вьетнам Демократик Республикаси аҳолиси учун госпиталь қуришга маблағ тўпланди. Ҳозир Италия врачлари Америка агрессиясининг қурбонларига ёрдам кўрсатиш бўйича Италия комитети атрофига жипслашиб, «ҳар бир фабрика, ҳар бир завод, ҳар бир касаба союз ва партия ташкилоти, ҳар бир коммуна ва вилоят Вьетнам Демократик Республикаси Қизил Кресті номига зарур хирургия инструментлари ва дори-дармонлари бўлган санитар аптечкалари юборишлари керак» деган шиорни ўртага ташладилар.

Бу ташаббус бутун Италияда кенг қўллаб-қувватланмоқда. Комитет номига ҳозиргача юз минглаб лир маблағ тушди. Бу рақам кун сайин кўпаймоқда.

Америка Қўшма Штатларининг Римдаги элчихонаси ва Италиянинг бошқа шаҳарларидаги Америка консулликлари бинолари олдида норозилик намойишлари тўхтамаётир. Намойиш қатнашчилари кўтариб ўтаётган плакатларга шундай сўзлар битилган: «Янкилар, Вьетнамдан туёғингизни шиқиллатиб қолинг!», «Тинч аҳолини ўлдираётганлар жавобгарликка тортилсин!».

А. БЕЛОБРОВ.
(АПН — Радио).

ИШ ҚИДИРИБ

ТОКИО, 19 август. (ТАСС). Японияда деҳқонларнинг иш қидириб қишлоқдан шаҳарга кетишлари кескин социал проблема бўлиб қолди. «Токио-Таймузу» газетаси шундай хулоса чиқаради. Газетанинг хабар беришича, ҳозирги вақтда мамлакатда шаҳарларга кетиб қолган бир ярим миллионга яқин деҳқон бор. Бутун-бутун оилаларнинг иш қидириб шаҳарларга кетиши тез учрайдиган ҳодиса бўлиб қолди.

Газета кўтарган бу проблема 1961 йилдаёқ пайдо бўлган эди. Ўша йили Япония ҳукумати қишлоқларда капиталистик типдаги йирик хўжаликларни вужудга келтиришни кўзда тутган «Янги қишлоқ хўжалик сиёсати»ни ўтказа бошлаган эди. Деҳқонларнинг табақаланиши ва уларнинг қишлоқлардан кетиб қолиши ана шу сиёсат натижасидир.

ҚИЗИҚ ВОҚЕАЛАР

КУТИЛМАГАН МЕҲМОН

Якутскдаги Халтурин кўчасида яшовчи Вараксинлар оиласи эски ташландиқ саройда эрта тонгда буғини кўриб қолди. У одамларга таажжубланиб қарарди. Вараксинлар кутилмаган меҳмонни эркалатиб кутиб олдилар. Уни бир неча кун кўк ўт, сут шимдирилган нон билан боқдилар. Сўнгра бу ҳақда овчилик инспекциясига хабар беришди. Буғини олиб кетиш учун машина келди. Уни шаҳардан ташқарига, Якутскдан 50 километр чеккага олиб бориб қўйиб юбордилар. Буғи олдин тупроққа ағанади-да, туриб кишилар билан хайрлашаётгандай атрофга бир қараб қўйиб, тайгада ғойиб бўлди.

ЁҒОЧ КАВАГИДАГИ ТОПИЛМА

Тувалик ҳунарманд Савискай Кожалар ўрмонда игна баргли дарахтларнинг қотиб қолган смоласини йиғиб юрарди. У қўққисдан катта бир дарахт кавагида эски милтиқни кўриб қолди. Унинг ёнида ичида эҳтиётлик билан букланган революциядан олдинги даврга мансуб қоғоз пуллар тўлдирилган каттагина тунука қутича ётарди. Ҳаммаси бўлиб 22 минг сўм пул бор эди. Қоғоз парчасида (у шу қутича ичига солинган қарз тилхати бўлиши эҳтимолдан узоқ эмас) шундай сўзлар ёзилган: «...сочмалар 20 килограмм — 21 сўм, жами 160 сўм 50 тийин». Бу омонатни дарахт кавагига ким яшириб қўйгани номаълум. Ерли халқлар топилма жойлашган ердан унча узоқ бўлмаган жойда катта савдогар, мўйна сотиб олувчи Силантий Кольцовнинг ерлари бор эди, дейишади. Балки пуллар ўшаники бўлса керак. Топилма ўлкани ўрганиш музейига жўнатилди.

ЛОСЬ ЁРДАМ СЎРАЯПТИ

Бемор урғочи лось киши ёнига ўз боласини қаровсиз қолдиришдан қўрқиб ёрдам сўраб келганига ҳеч кимда шубҳа йўқ эди. У боласини Луга шаҳри яқинида истиқомат қилувчи колхозчи аёл Мария Михайловнанинг уйига олиб келди.

Аёл ҳайвонларни эрта тонгда сигирларни соғишга кетаётганда ҳовлида кўриб қолди. Урғочи лось кўринишидан касал эди. Чунки у оёғида туролмасдан ерга ётиб олди. У аёлга жуда ҳам ғамгин назар билан қарар, худди ўз боласи тўғрисида ғамхўрлик қилишни илтимос қилаётгандек туюлар эди. Ўрмондан келган меҳмонни шу заҳотиёқ ветеринария касалхонасининг врачи кўрикдан ўтказди. У урғочи лось нимадандир заҳарланганини аниқлади.

Анча вақт даволангандан кейин меҳмон тузалиб, ўз боласи билан ўрмонга жўнаб кетди.

(ТАСС мухбири).
Ленинград.

ОБ-ҲАВО

Бугун республикамиз[illegible] барча районлари бўйича ҳавога бир оз булут чиқса-да ёғингарчилик бўлмайди. Шимоли-шарқ томондан секундига 3-7 метр тезликда шамол эсиб туради. Чўл жойларда шамолнинг тезлиги секундига 12 метргача етади. Кечаси 16-21, баъзи жойларда 23 даража, кундузи эса 31-36, жанубда 39 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда Шимоли-шарқдан секундига 3-7 метр тезликда шамол эсиб туради. Ҳарорат кечаси 20-22, кундузи 34-36 даража бўлади.

РСФСР, Украина, Белоруссия ҳамда Болтиқ бўйи республикалари пионер лагерларида ҳордиқ чиқарган Тошкент болалари қайтиб келдилар. Суратда: Тошкент аэропортида болаларни кутиб олиш.

Н. Глауберзон фотоси.

ҚУМДАГИ ИЗЛАР

(Боши учинчи бетда).

талиши, отнинг кишнашигача эшитаётгандай ҳис қиласиз ўзингизни. Ҳали замон ҳамма ёқни ба-бу босиб кетади-да, подадан қайтган сигирлар эшикма-эшик тарқалади гўё.

Афсуски буларнинг ҳаммаси хаёл тасаввури холос. Сувсизлик вабоси, қурғоқчилик жафосига дош беролмай ҳалокатга учраган бари. Табиат эса унинг устига қум кафанини ёпиб ташлаган.

Кафанлар йиртилиб, воҳалар ўз сири-асрорини ошкор этади энди. Янги шаҳарлар, янги қишлоқлар бунёд бўлади. Бунинг учун биринчи галда сув керак. Сув, сув! — дейди ҳар зарра тупроқ. Сув, сув! дейди кўзга ташланган ҳар гиёҳ! Сув — ҳаёт. Сувсиз тириклик йўқ! — дейди табиат. Шунинг учун бу ерларда қўпдан бери текширув ишлари авж олган. Янги-янги каналлар учун лойиҳалар тузилади, лойиҳалар инкор этилади. Яна янги лойиҳа учун сафар бошланади.

Профессор Солиҳ Пўлатович раҳбарлигидаги бу экспедициянинг мақсади ҳам шу боисдан. Экспедиция составида тарихчи-археолог, тупроқшунос, табиатшунос илмий ходимлар ва ишчилар бор. Уларнинг кўпчилиги табиат заҳматлари билан олишиб мардлик кўрсатишнинг или синовларига бардош бера олмай дастлабки ойдаёқ қайтиб кетишга мажбур бўлганлар. Состав қисқарди. Аммо қолганларнинг иродаси букилмади.

Қадамма-қадам юриб, ҳар бир қарич ерни синчиклаб текширишга тўғри келди. Озиқ-овқат ортилган от-эшаклар, ҳар хил илмий асбоб-ускуналар юкланган туялар кучли бўрон, қуюнларга дош беришлари керак эди. Отлар ҳалок бўлди, эшакларни йиртқичлар тунда ғажиб кетди, туялар озайди. Замбилдай оғир асбобларни елкаларда кўтариб юришга тўғри келди. Аҳён-аҳёнда қишлоқлар ҳам учраб турар, экспедициячилар учун бир-икки кун мириқиб ҳордиқ олишга, озиқ-овқат, мешкопларга сув ғамлашга тўғри келарди. Шунда қишлоқ аҳолисининг раҳми келиб уларга:

— Тўғри йўл турганда чўл кезиб нима азоб? — дейишарди.

— Биз саҳрони ўрганмоқдамиз, — деб жавоб қиларди Солиҳ Пўлатович.

— Нима зарили тушди?

— Саҳрони йўқ қилиб, янги шаҳарлар қурамиз.

— Бе-е, — дея қўл силташарди улар, — худо яратган саҳрони йўқотиб бўларканми? Чакки бошлабсизлар бу ишни, берганига шукур қилиб уйда ўтиравермайсизларми?

Профессор Жамолов бу ерларнинг истиқболига ҳаммадан кўра кўпроқ ишонарди. У Қорақум, Қизилқум саҳроларини жуда яхши ўрганган, бу воҳалар тўғрисида илмий китоблар ёзиб шуҳрат қозонган эди. Унинг энг яқин ҳамроҳи Матвей Владимирович Ленинград университетини битириб келгандан бери доим бирга. Бу одам ҳам қадимий сув йўллари тўғрисида бирор асар яратиш ниятида юрибди.

Орадан икки ой ўтар-ўтмас экспедицияни тўхтатиш ҳақида буйруқ келиб қолди. Нима қилиш керак? Ишни ярим-ёрти қилиб ташлаб кетишдан ёмони йўқ. Бироқ кўпчилик бир овоздан экспедицияни яна давом эттиришни маъқуллашди. Бу албатта қонунга хилоф эди. На чора. Кишилардаги келажакка бўлган ишонч, виждон қайтиб кетишга йўл қўймасди-да. Кўпчилик озиб-тўзиб кетди. Аммо сўнгги куч қолгунга қадар ҳам курашмоққа аҳдпаймон қилган эдилар. Уларни бунчалик жасорат кўрсатишга ундаган яна бир нарса шундаки, йўлларда учраб турган кўпчилик қишлоқларда ҳаёт кечириш ғоят оғир, ҳовлиларни ярмигача қум босиб ётар, қудуқларда томчи сув йўқ, аҳоли ташна эди. Одамлар ўз қишлоқларини ташлаб бошлари оққан томонга кетишарди. Қачонгача шу аҳволда яшаш мумкин. Асрлар бўйи саҳрога сув чиқариш учун кураш борарди-ю, лекин бу кураш охирига етмай қолиб кетаверарди.

Тер чиққандан жон чиқмас, деганларидай матонат кўрсатилган жойда ҳар қандай тўсиқ ҳамноилож қолар экан. Экспедициячилар қанча-қанча қийинчиликларни енгиб, янги маршрут схемалари, топографик съёмкалар, геологик маълумотларнинг ҳомаки нусхаларини қоғозга тушираверардилар. Қадимий сув йўллари, Зарафшоннинг эски ўзанлари суратга олинди. Бу айниқса профессор Жамолов учун катта ғалаба эди. Бироқ уни ташвишга солаётган бошқа нарса ҳам бор эдики, шу ҳақда ҳурматли ўқувчига маълумот беролмай ўтолмаймиз.

Экспедиция бошланмасдан бир неча йиллар бурун Бош Туркман канали қурилиши масаласи кун тартибига тушиб қолди-ю газета, радиолар ва ҳатто чет эл матбуотлари ҳам бунга алоҳида ўрин бериб, шарҳлай бошладилар. Қуриладиган каналнинг афзалликлари, перспектив планлар, Қорақум келажаги, халқ кўтаринкилиги тўғрисидаги гаплар оғиздан-оғизга ўтиб юрди. Жуда кўп мутахассисларнинг фикри ва халқ оғзидаги миш-мишларга кўра жуда қадимда Аму Орол денгизига эмас, тўппа-тўғри Каспийга бориб қуйилганмиш, бироқ замонлар ўтиб, азалий ўзанни ўзгартириб юборган эмиш. Бу миш-мишларнинг қанчалик тўғри, нотўғрилигини билишга Пётр I ҳам қизиққан. Ахир савдо-сотиқ ишларини яхши йўлга қўйиш зарур эдида. Бироқ унинг Қорақумга юборган барча эспедиция отрядлари Петербургга қайтишга муяссар бўлолмайди. Айтишларича, Қорақумнинг даҳшатли қуюнлари ичида жон бериб, жасадлари қум остида қолиб кетган эмиш. Фақат бизнинг асримиздагина ўша орзуларни амалга оширишга бел боғланди.

Экспедиция кетидан экспедиция тузилади, илмий ишлар ёзилади, кетма-кет қурилиш лойиҳалари вужудга келади. Амунинг эски ўзани бўйлаб янги канал ўтса у фақат Қорақумда янги обод воҳалар вужудга келтириб қўймай, тўппа-тўғри Волга дарёси орқали Каспий денгизигача кемалар учун йўл очилишини таъминлайди. Юк ташиш, сайр-саёҳат яхши йўлга қўйилади, электр қувватлари ошади. Хуллас, кўз кўриб қулоқ эшитмаган мўъжизалар.

Тузилаётган лойиҳалар кишини ҳайратга қолдирадиган даражада буюк ваъдалар инъом қиларди. Қурилишнинг бош лойиҳаси маъқуллангандан кейин ҳам уни яна бир кўриб чиқиш учун алоҳида комиссиялар тузилади. Комиссияларнинг бир составида профессор Жамолов ҳам бор эди...

Редактор ўринбосари
Ҳ. НУРУЛЛАЕВ.

РАДИО

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.40 — Ота-оналар учун, 8.25 — Концерт, 9.30 — Ялла концерти, 10.30 — Ҳинд кинофильмларидан куйлар, 11.10 — «Қувноқ тўлқинда» радиожурнали, 12.15 — Эрталабки салом (Москва), 13.00 — Концерт (чорвадорлар учун), 13.30 — Енгил куйлар, 15.20 — «Она қалби» (Мамарасул Бобоев поэмаси асосида радиопостановка), 18.00 — «Ёшлик» радиостанцияси, 18.40 — Қозоқ куйлари, 19.20 — Концерт, 20.00 — «Гўзал оқшомлар», 21.15 — Концерт, 22.00 — Дунё харитаси олдида, 22.10 — Қўшиқ, рақс ва ҳазиллар, 23.10 — Мақомлардан парчалар.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 12.00 — **Талант** (болалар учун), 12.25 — **Ёз қувончлари** (болалар учун), 12.55 — **Салом, Гнат** (бадиий фильм).

Рус тилида: 14.20 — **Ким айбдор?** (йўл қоидалари ҳақида илмий-оммабоп фильм).

14.50 дан — **Москва кўрсатади** (тажриба тариқасида).

Тошкент кўрсатади

Рус тилида: 17.00 — **Мультфильмлар** (болалар учун), 17.35 — **Телевизион янгиликлар**, 17.50 — **Эстрада куйлари.**

Ўзбек тилида: 18.25 — **Студентлар учун**, 19.35 — **Бадиий фильм**, 20.55 — **Телевизион янгиликлар**, 21.10 — **Концерт.**

22.10 — **Эртаги кун программаси.**

22.15 дан — **Москва кўрсатади** (тажриба тариқасида).

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 21/VIII да **Гули сиёҳ**, 22/VIII да **Қари қиз.**

«ПОЛИТОТДЕЛ» КОЛХОЗИ СТАДИОНИДА

21 август кеч соат 6 да Совет Иттифоқи биринчилиги учун «А» классидаги:

«Политотдел» (Тошкент области) — «СКА» (Хабаровск) командалари ўртасида

ФУТБОЛ

Навоий номли театрдан (Революция сквери орқали) ва Қўйлиқдан стадионга махсус автобуслар қатнайди.

ОБУНАЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

1 сентябрдан ЧЕТ ЭЛ, МАРКАЗИЙ, РЕСПУБЛИКА, ОБЛАСТЬ, РАЙОН ГАЗЕТА ва журналларига 1967 ЙИЛ УЧУН ОБУНА ҚИЛИШ БОШЛАНАДИ.

Обуна «Союзпечать» бўлимлари ва агентликларида, алоқа узеллари ва бўлимларида, шунингдек иш ва ўқиш жойидаги жамоатчи обуна тарқатувчилар томонидан қабул қилинади.

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлигининг «Союзпечать» бошқармаси.

«ЭНЕРГОСЕТЬПРОЕКТ» ИНСТИТУТИНИНГ ЎРТА ОСИЁ БЎЛИМИГА

инженерлар ва техниклар: электриклар, қурувчилар, сантехниклар, топографлар, шофёрлар (қидириш ишига)

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Шота Руставели кўчаси, 41-уй, кадрлар бўлими.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚУРИЛИШ МИНИСТРЛИГИНИНГ 6-ҚУРИЛИШ ТРЕСТИГА

прораблар, старший прораблар, мастерлар, экономистлар, бош бухгалтерлар, русча машинисткалар, бухгалтерлар, арматурачилар, бетончилар, ғишт терувчилар, бўёқчилар, дурадгорлар, сувоқчилар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Педагогическая кўчаси, 75-уй, кадрлар бўлими, телефон 5-05-98.

Бизнинг адрес ва телефонлар СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545. Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323. Масъул секретарь — В34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — В37263. Партия турмуши — В33469, В37221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216. Коммунистик тарбия — В31455. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780. Совет қурилиши — В33258. Қишлоқ хўжалик — В.37604. Адабиёт ва санъат — В32036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451. Маҳаллий ахборот — В32347. Оммавий ишлар ва хатлар — В39005, В33553. Иллюстрация — В34524. Стенографистка — В37343. Корректура — В37162. Эълонлар — В38142. Коммутатор — В30249, В30250, В30251, О30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258.